…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

…БУРЯАД ҮНЭН

…СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 9 (11607)

1968 оной январиин 11, четверг

сэн 2 мүнгэн

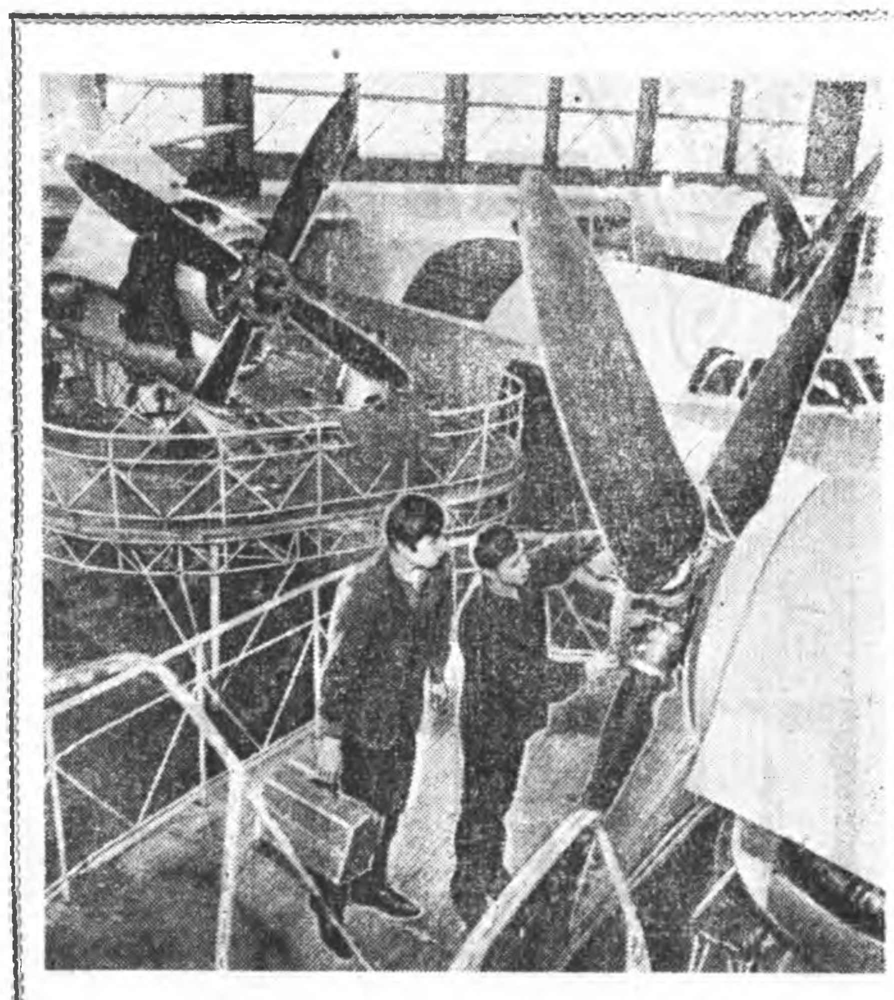

Бетоноор хэгдэһэн зурууд нэгэ харгы Улаан-Үдэ городто бии юм. Эндэһээ самолёдууд ниидэдэг. Тэдэнэр нарихан ута энэ харгыгаар гүйлдэжэ, тэнгэри өөдэ дүүлин гарана. Шэб шэнэхэн «АН-24» гэһэн түхэлэй самолёдууд түрэл заводтоёо нигэжэ хакасана. Агаарай граждан флодой үргэн замууд эдэниие хүлеэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаралгын цех соо.

ТАСС-ай фотохронико.

…ТАБАН ЖЭЛЫЕ — БОЛЗОРҺОО УРИД!

ЗУНАЙХИҺАА ДУТУУГҮЙГӨӨР

Һаамхай үнеэдые һайнаар харууһалаад байхада гансал зунай үедэ бэшэ, мүн үбэлдөөшье һүн элбэгээр абтадагынь мэдээжэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ахалагша һаалишан Цынду Арьяевагай даалаг Галтайн һаалиин гүүртынхид үнеэдэй үдэр бүриин рационие гуримтайгаар хэрэглэжэ, мүнөө үбэлэй сагта һү ехээр һаана. Эндэхид халуун намарһаа хойшо һолоомо гидролизно аргаар эһээжэ, һаамхай үнеэдтээ һайса эдюулжэ эхилээ юм.

Тиихэдэ тэдэнэр һая тугаллаһан үнеэдые һү шамынь зэргээр амяар амяарынь эдеэлүүлдэг, һү һаалиинь шалгадаг, үнеэн бүриингөө һүнэй үдхэн, шэнгэниинь тодорхойлдог байна. Энэнь үнеэн бүриин ашаг шамые, тэжээлэйнь рационие һайнаар табиха арга олгоно.

Галтайн гүүртынхид бүхы үнеэдээ искусственна аргаар урэжүүлжэ, малайнгаа үүлтэрые һайжаруулжа, һү һааляа дээшэлүүлнэ. Иигэжэ һаалиин энэ гүүртынхид үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэб 102,7 процент дүүргэжэ, колхоз дотороо түрүү һуурида гараһан байна. Эндэхи һаалишад шэнэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1500 литр һү һааха социалис уялга абанхай.

Барханай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэдэй малшадтаа саг үргэлжэ туһалалсажа, бүхы хэрэгтэй юумээр хангажа байгаа һаань, хараалагдаһан социалис уялгаа амжалтатайгаар дүүргэхэнь лабтай.

В. БАДМАЕВ,
Баргажанай гүрэнэй племстанциин ахалагша зоотехник.

…ммунист Михаил Захарович Карачун хори гаран жэлдэ …олесовско һаалиин фермые даажа ябана. Ойн баярай …энэ фермын үнеэн бүриһөө 2642 килограмм һүн һаагдаа. …жэлдэ энэ коллектив үнеэн бүриһөө 2800 килограмм һү …зорилго урдаа табинхай. Энэ ажалша бэрхэ коллективэй …рүшэлтэй манай газетын мүнөөдэрэй номерой 2-дохи хууда…танилсагты.

ШЭРЭМШЭД ТҮРҮҮЛНЭ

Түсэбтэ табан жэлэй гурбалахи жэл эхилээ. Мүнөө Эхэ орон соогуурнай коммунис ажал дэлгэрэн, предприяти болон организацинууд, хүн бүхэн табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхээр эрмэлзэнэ. Тиигэжэ Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй хүдэлмэришэд һайнаар ажаллажа, январиин 8-най үдэр тормозой колодконуудай 30 мянган хэһэг шудхан гаргаһан байна. Иигэжэ хахад һарын даабари найман үдэр соо дүүргэгдэв.

Урдань энэ цехэй хэбшэд болон шэрэм шудхагшад гурбан халаанда хүдэлдэг һэн, мүнөө хоёр халаанда хүдэлдэг болонхой. Ажалаа шэнээр эмхидхэһэнэй, хэрэгтэй материалаа эртээнһээ бэлдэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэбэ. Түхеэрэлгэ, станогууд ашагтайгаар хэрэглэгдэнэ. Цехэй хүдэлмэришэд урдаа табиһан түсэбөө урматайгаар бэелүүлэн, түрүү зэргэдэ гаража ябана.

К. ЖАМЬЯНОВ.

НЮТАГ НУГАДАА МЭДЭЭЖЭ

Олон жэлдэ хони үсхэбэрилжэ, нютаг нугадаа мэдээжэ болоһон хонишодой тоодо Болот Дармаев, тэрэнэй нүхэр Цырен-Цокто Чагдурова ороно. Эдэнэр жэл бүри олон түл абажа, Оёорой совхозой түрүү малшадай зэргэдэ гаранхай. Нёдондо энэ отарынхид 100 хонин бүриһөө 90 хурьга абажа түлжүүлһэн юм. Эдэ үдэрнүүдтэ түрүүшын хурьгад гаража эхилэнхэй. Һая түрэһэн нарай хурьгатай хонидтоо һайхан үбһэ үгөөд, бүлеэн уһаар уядалуулна.

— Бидэ мүнөө 30 центнер набша намаа, 200 центнер зелёнко, 90 центнер үбһэтэйбди. Энэ жэлдэ үбһэ тэжээлэй хэды багашье һаань, тэрэнээ наринаар гаргашалжа, нёдондонойхиһоо дутуугүйгөөр малаа ондо оруулжа, хурьгадаа түлжүүлхэ байхабди,—гээд, гүүртые даагша Болот Дармаев найдамтайгаар хөөрэнэ.

Зэдын аймаг.

А. ЕЛИСЕЕВ.

ДААБАРИҺАА ГАДУУР

«Теплоприбор» заводой коллектив январиин нэгэнһээ графигһаа уридшалан ажаллана. Заводой бүхы цехүүд халаанайнгаа даабари дүүргэнэ. Арад зоной хэрэглэмжын эд бараа бүтээдэг цехэй хүдэлмэришэд (начальнигынь нүхэр Баталкин) жэлэй түрүүшын үдэрһөө даабариһаа гадуур продукци бүтээжэ эхилһэн юм. Тэдэнэр ажалай түрүүшын табан хоногой туршада 500 эбхэгдэмэл оро түсэбһөө гадуур хэһэн байна. Энэнь даабариһаа гадуур бүтээгдэһэн жэлэй түрүүшын продукци болоно.

Энэ жэлдэ завод хэдэн түхэлэй шэнэ продукци бүтээхэ юм. Прибор бүтээдэг цехэй коллектив графигаа дүүргэхын хажуугаар шэнэ түхэлэй прибор бүтээхэ технологи шудалжа байна.

Манай корр.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР К. Ф. СЕДЫХЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Совет буряад литературые хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, 60 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, «Байгал» журналай редколлегиин гэшүүн, уран зохёолшо **Седых Константин Федоровичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1968 оной январиин 10.

ХОНИШОД НАЙДАМТАЙ

Хонин һүрэг—манай колхозой гол баялиг. Һүүлэй жэлнүүдтэ хонидоймнай тоо нилээд олошорһон, үүлтэрынишье һайжаржа, гол түлэб нарин, нарибтар нооһон гүрэндэ тушаагдана.

Мүнөө колхозоймнай отарануудта 13800 хонин тоологдоно. Тэрэ тоодо 6500 эхэ хонин бии. Жэл бүри августын арбаадаар хонидоо искусственна аргаар урэжүүлжэ захалнабди. Жэлэй дүрбэн сагта хонидой хүшэ тамир алдахуулангүй, зунай, намарай сагта хонидоо һайнаар таргалуулжа абадаг юм.

Энэ январь һарын арбаадаар хаа хаанагүй хурьгадай маараалдаан дуулдахань гээшэ. Январь, февраль һарануудта колхозоймнай бүхы хонид түрэжэ, захалаа гараха.

Үбэлэй һарануудта абтаһан хурьгад һайн гээд манай дүй дүршэлтэй хонишод тэмдэглэдэг. Хэрбээ тэжээлээр дуталдаагүй һаа, үбэлэй хурьгадай булюу һайн байһаниинь арсалтагүй. Хурьгад ногоон дээрэ гарахадаа 16—20 килограммтай болоһон байдаг. Үбэлэй эртын хурьгад намарай хүйтэндэ даарадаггүй. Ямаршье тэжээл эдижэ һурамгай байдаг гээшэ ааб даа.

Үнгэрһэн ойн баярай жэлдэ колхозоймнай хонишод бараг һайнаар ажаллаа гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Хэрбээ урда 1966 онойхитой сасуулбал, зуун эхэ хонин бүриһөө 17,7 хурьган үлүү абтаа гэхэ гү, али 100-һаа 83,5 хурьга түлжүүлэгдэһэн. Түрүү хонишод Ш. Доржиев, Д. Бимбаев гэгшэд хонин бүриһөө хурьга абажа, колхоз, аймаг дотороо алдар сууда хүртэнхэй.

Хонишоднай түйлаһан амжалтаараа һанаагаа амардаггүй, ажахынгаа баялиг хонин һүрэгые олошоруулхын түлөө эрмэлзэжэ ябадаг юм.

Түл абалгын халуун хаһа хүрэжэ ерэбэ. Хонишоднай ээлжээтэ «ургасаяа» хуряажа абахын түлөө ямар ажал хэбэ гээшэб?

Аяар халуун намар байхада хонидой, хурьгадай байра яаралгүй заһабарилжа эхилһэн байна. Мүнөө эхэ хонидой 12 отарын байранууд хүсэд бэлэдхэлтэйгээр хурьгадые хүлеэжэ байна. Үбэлэй сагта бардам хүрэхэ тэжээл зөөгдэжэ абтагдаһан. Үбэлэй сагта хонишодто хамһалсадаг механизаторнууд отара бүридөө ошожо, шадал соогоо оролдонод.

Энэ жэлдэ манай хонишодой хараалһан түсэбүүд хүнгэн бэшэ байха. Бүхыдөө 5500 хурьга абаха гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 84,6 хурьга түлжүүлхэ еһотойбди.

Отара бүхэндэ түрүүшын үдэрнүүдтэ түрэхэ хонид илгагдажа, элбэг тэжээлээр хангагдахаһаа гадна, һүниндөө хонишод ээлжээгээр хонидоо һахижа хонодог болоо. Хурьгалха дүтэлһэн хонидынь холын бэлшээридэ ябуулагдахаяа болижо, хагда элбэгтэй дүтын газарта манагдана. Үдэшэ, үглөөгүүр хонидто үбһэ, зелёнко, һолоомо, холимол тэжээл, талха тарьяанай зүйл үгтэнэ гээшэ.

Колхозой правлени үнгэрэгшэ жэл социалис мүрысөөнэй гурим баталхадаа, түл абалгаар түрүү һуури эзэлһэн ахалагша хонишод СССР-эй Арадай ажахын хүгжэлтын выставкэдэ ошохо, хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлһэн хонишод амаралтын байшангуудта түлөөһэгүй путёвкоор амарха гэжэ тогтооһон байгаа. Энээнэй еһоор колхозой эрхим хонишон Ш. Доржиев Москва хото ошожо ерэһэн, Ц. Линхобоева, Ц. Базаров гэгшэд Түнхэнэй «Аршанда» амарһан байна.

Гадна түсэбһөө гадуур түл абаһан түрүү хонишод Д. Бимбаев, Ш. Доржиев гэгшэд түс тустаа 24—29 хурьга абаһан гэхэ гү, али бүхыдөө колхозой хонишод 76 хурьга нэмэлтэ түлбэридэ абаа.

Энэ жэлдэ социалис мүрысөөнэй гурим тэрэл зандаа, хубилалтагүйгөөр үлөөгдэнхэй. Һаяхан манай хонишод сугларжа, урдахи зорилгонуудаа зүбшэхэдөө, түсэбөөр хараалагдаһанһаа үлүү хурьга абаха арга боломжонуудаа шадамараар хэрэглэжэ, абтаһан хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ байһанаа мэдүүлээ. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хонишоднай «һарбайһанаа шүүрэхэ, һанаһандаа хүрэхэ» гэжэ найдагдана.

Е. ДОРЖИЕВА,
«Улаан Оронго» колхозой зоотехник.

Улаан-Үдын аймаг.

Хонишон Ш. Р. Доржиев.

МАЛШАДАЙ ҺАЙНДЭР ХҮХИНЭБЭ

…хан Мухар-Шэбэр тосхон урда …найхиһаа гоё, һайндэрэй түхэлтэй …аа. Һууринай гол гудамжаар хү…жахын түрүүшүүлые амаршал… колхоз, совхозуудай түйлаһан ам…та харуулһан плакат, лозунг, тран…рантнууд үлгөөтэй, һэбшээ һалхин… улаан тугууд намилзана...

…глөөнэй 11 час. Хонхын абяанай …гирээн, баянай ирагуу хүгжэм до…хухюу дуунай аялга соностожо, …морн хүллэһэн арбаад шаргада …ан хүнүүд харгын саһа бурьюу…соёлой байшангай дэргэдэ зогсобо. …шадай һайндэртэ түрүүлжэ ерэ… «Коммунизм», «Заганский» колхо…дай түлөөлэгшэдые Дед Мороз …рочка хоёр ордоной үүдэндэ уг…, олон галнуудаараа миралзаһан …той зал уруу орохыень уринад.

…гэргэгдэхээ байгаа малшадай …дэр партиин Мухар-Шэбэрэй рай…, аймсоведэй гүйсэдхэхэ комите…ргтоолоор зарлагдаа. Аймагай …ынуудай 200 түрүү һаалишад, хэ…, тугалшад, шубуушад, гахайшад энэ һайндэртэ хабаадахаар уригданхай.

Аймагай үйлэдбэриин управлениин начальник Н. Н. Хороших малшадай һайндэрые нээхэ зуураа, үнгэрөөшэ жэлэй дүн, 1968 оной түсэб тухай тобшоор хөөрэжэ үгөө.

Һүүлээрнь социалис мүрысөөндэ шалгарһан коллективүүдтэ Улаан тугууд барюулагдаа, ажалай түрүүшүүлдэ чемпионой нэрэ зэргэ олгогдоо. Гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 101 процент дүүргэһэн Суулгын совхоздо, һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1845 килограмм һү һааһан «Коммунизм», артелиингээ хонин һүрэгэй толгой бүхэнһөө 3,3 килограмм нооһо хайшалһан «Искра» колхозуудта, үнгэрэгшэ жэлэй хугасаа соо үнеэн бүриһөө 2526 килограмм һү һаажа, жэлэйнгээ түсэбые 114 процент дүүргэһэн Суулгын совхозой Алташын адагай үүлтэртэ үнеэдэй һаалиин фермэдэ, үнеэн бүриһөө 2090 килограмм һү һааһан «Заганский» колхозой Хуушан-Заганай фермэдэ партиин райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугууд, Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шангууд барюулагдаа.

1967 оной туршада үнеэн бүриһөө 3304—2468 килограмм һү һааһан Алташын адагай үүлтэртэ үнеэдэй фермын һаалишан Чимидцу Ирдынеева, «Одон» совхозой һаалишан Акулина Оленникова хоёр чемпионой лентэ, гарай час, Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

Социалис мүрысөөндэ илгаран гаража, ажалай үндэр амжалта түйлаһан үхэр адуулагшад Иван Хохлов («Заганский» колхоз), Константин Леонов (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз), тугалшан Павел Леонов («Заганский» колхоз), гахайшан Анна Федорова («Коммунизм» колхоз), тахяашан Б. Банзаргашеева гэгшэдтэ мүн баһа чемпионой нэрэ зэргэ олгогдоо.

Малшадай һайндэртэ хабаадагшад 1968 ондо мяха, һү, нооһо, үндэгэ гүрэндэ худалдаха түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ зорилгоор социалис уялга абаа.

А. КУЗНЕЦОВ.

…КПСС-эй Центральна Комитедтэ

…оной февралиин 26-да Будапештдэ нээг…зарлагдаһан коммунис ба хүдэлмэришэ…нүүдай консультативна уулзалгада хабаа…жа манда, мүн коммунис болон хүдэл…партинуудай түлөөлэгшэдэй 1960 оной …хабаадагшад бүгэдэндэ Венгриин Хүдэл…социалис партиин эльгээһэн бэшэгые …ЦК абаба.

…ализмда эсэргүү, хүдэлмэришэн ангиин, …шадай ашаг туһын түлөө, арадуудай ам…далай, национальна сүлөөрэлгын түлөө …шухала асуудалнуудые хамтааран зүбшэн …шэ коммунис ба хүдэлмэришэнэй парти…ури нягтаар эмхидхэлгын, революционно, …бодолтой бүхы хүсэнүүдэй бата нэгэдэл хангаха хэрэгтэ туһа хүргэхэ байха гэжэ КПСС-эй ЦК этигэнэ. Дэлхэйн коммунис шэнэ хуралдаа зарлахаар бэлдэхэ асуудалнуудые адли тэгшэ эрхэтэйгээр, нүхэд гуримаар зүбшэн тодорхойлологдо аха дүү партинуудай хабаадаха консультативна уулзалгые КПСС ехэ удха шанартайда тоолоно. Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын шэнэ зүблөө зарлаха, үнгэргэхэ һэмди гэжэ дурадхадаг Советскэ Союзай Коммунис парти энэ уулзалгын амжалтатайгаар үнгэргэхынь тула өөрэһөө дулдыдаха бүхы юумэ хэхэ байха.

КПСС-эй ЦК ВСРП-гэй ЦК-да бэшэг эльгээбэ. Тиихэдээ венгер нүхэдэй урялые Советскэ Союзай Коммунис парти баяртайгаар зүбшөөн абаа гэжэ бэшэг доторoo мэдээсэнэ.

…НДА ЕХЭ ҺАЙНДЭР БОЛОҺООР

…. ТАСС-ай тусхай кор…нэр А. Ступак, А. Кис…д иигэжэ дамжуулба:

…й гидроэлектроузелай үн…н баригдажа эхилһээр …лэй ойтой, түрүүшынь …й ашаглалгада ороһон…отой баярай ёһолол …дэр хаалтын барилгын …рэ январиин 9-дэ боло…йр ёһололнуудта хабаа…ла Президент Гамаль …сэрай, ОАР-ай правительствын уряалаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров түрүүтэй Советскэ правительственна делегаци Асуан ерэнхэй.

Совет айлшад ОАР-ай премьер-министрэй орлогшо Сидки Сулейман гэгшэдэ үдэшүүлэн, Советскэ Союзай, ОАР-ай тугуудаар шэмэглэгдэһэн хотын үйлсэнүүдээр дабшажа, дэлхэй дээрэхи эгээн ехэ гидроэнергетическэ барилгануудай нэгэн болохо Асуанай барилгын талмай тээшэ ошоо.

Совет делегациин гэшүүд, эдэниие үдэшэжэ ябалсаһан египет тушаалтад барилгын хүдэлмэритэй танилсаба, хаалтын гол участогуудые хараба. Эндэхи барилгашад совет айлшадые хани халуунаар угтана, совет-араб хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан уряал юрөөнүүд хэлэгдэнэ.

Удаа тээнь дүрбэдэхи турбина ашаглалгада орожо эхилбэ. Тиигэһэнэй һүүлээр 140 шахуу тонно шэгнүүртэй зургаадахи турбиныш жэбэрхэгүй булад мөөр айлшадай хараһаар байтар тодхогдоо.

Энэнь Асуанай электрын элшэ хүсэ үгэхэ ехэ барилгын хоёрдохи шата дүүрэв гэһэн удхатай баярай ёһолол болоно. Энэнь Африкын ехэ мүрэнэй уһые ОАР-ай экономикын ашаг туһада залан ашаглаха арга олгохо байна.

Тэрэшэлэн Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын промышленность ба хүдөө ажахые электрын элшэ хүсөөр хангаха ОАР-ай автомаадаар, телемеханикаар зэбсэглэг дэмэл түхеэрэлгэ байгуулагдаа.

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Г. А. СОБОЛЕВАДА РСФСР-эй СОЕЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриин талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Хориин аймагаи киномеханик Галина Андрияновна **Соболевада РСФСР-эй Соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшын хүндэтэ нэрэ зэргэ** олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1968 оной январиин 9.

Физигүүдэй зүблөөн

ДУБНА. (ТАСС). Ядерна шэнжэлгэ хэдэг нэгэдхэмэл институдай эрдэмтэдэй соведэй XXIII хуралдаан январиин 9-дэ эндэ нээгдээ. Нэгэдхэмэл институдта хабаатай социалис оронуудһаа ехэ ехэ эрдэмтэд ерээ.

Институдай директор, академик Н. Н. Боголюбов иигэжэ мэдээсэбэ: Дубнын эрдэмтэд Серпуховтохи шэнэ түхеэрэлгээр түрүүшын туршалгануудые хэхэ физигүүдэй тоодо оролсохо юм.

Эхэнүүд болон нялхасуудай аша туһада

Эхэнүүд болон нялхасуудые сахин хамгаалдаг эмхи зургаануудай манай орон дотор бии болоһоор 50 жэлэй ой январиин 10-да тэмдэглэгдэбэ.

«Бүхы һайн юумэеэ үхибүүдтэ зорюулха» гэһэн В. И. Ленинэй һайшаан дэмжэһэн уряа совет гүрэнэй гол зорилго болонхой.

Муу гурим заншалай, барга бүдүүлиг байдалай үнинһөө хойшо дэлгэрһэн тон бэрхэтэй оршон байдалда үхибүүдэй социалис шэнэ ёһоной эмхи зургаанууд, эхэнэрнүүдэй консультацинууд, нарайлалгын гэрнүүд, эхэнүүд ба үхибүүдэй байшангууд бии болгогдоһон юм. Эдэмнай эхын үүргэ дүүргэхэтээ хамта, ниитын ажал хэхэ, шираг шамбай, бэлигтэй бэрхэ залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ арга боломжо эхэнэрнүүдтэ олгохо зорилготой.

Һургуулиин наһа гүйсөөдүй үхибүүдэй эмхи зургаануудта 8 миллион үлүүтэй үхибүүд байдаг. Түсэбтэ табан жэлэй һүүл тээшэ һургуулиин наһа гүйсөөдүй 11,2 миллион үхибүүд хүүгэдэй эмхи зургаануудта хүмүүжүүлэгдэхэ. Коммунис партимнай һургуулиин наһа гүйсөөгүй эмхи зургаануудай эрилтэ хэрэглэмжые ойрын жэлнүүдтэ бүрин хангахын тула шухала бүхы юумэ хэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Эхэнэрнүүдэй 19 мянга гаран консультаци үхибүүд болон эхэнүүдэй элүүр энхые сахина.

Гансахан 1967 ондо 5 миллион үлүүтэй үхибүүд пионернүүдэй лагерьнуудта амарһан, бэе махабадаа бэхижүүлһэн байна. 35 мянга шахуу акушеркэнүүд-гинекологууд, 75 мянган врач педиатрнууд эхэнүүд болон үхибүүдые сахин хамгаалха эмхи зургаануудта хүдэлмэрилнэ.

(ТАСС).

Совет-поляк хани барисаанай бүлгэмэй 10 жэлэй ой

Совет-поляк хани барисаанай бүлгэм арбан жэлэйнгээ ойе январиин 9-дэ тэмдэглээ. Энэ олониитын эмхидэ 3 мянга шахуу коллективнэ гэшүүд—предприятинууд, колхозууд, совхозууд, эрдэм шэнжэлэлгын институдууд, һургуулинууд оронхой. Гансахан Москвада 100 гаран тиимэ гэшүүд бии. Аха дүү орондо зорюулагдаһан хани барисаанай суглаанууд, конференцинүүд, зүблөөнүүд, выставкэнүүд болоно.

(ТАСС).

Сагаан эдеэнэй фабрика

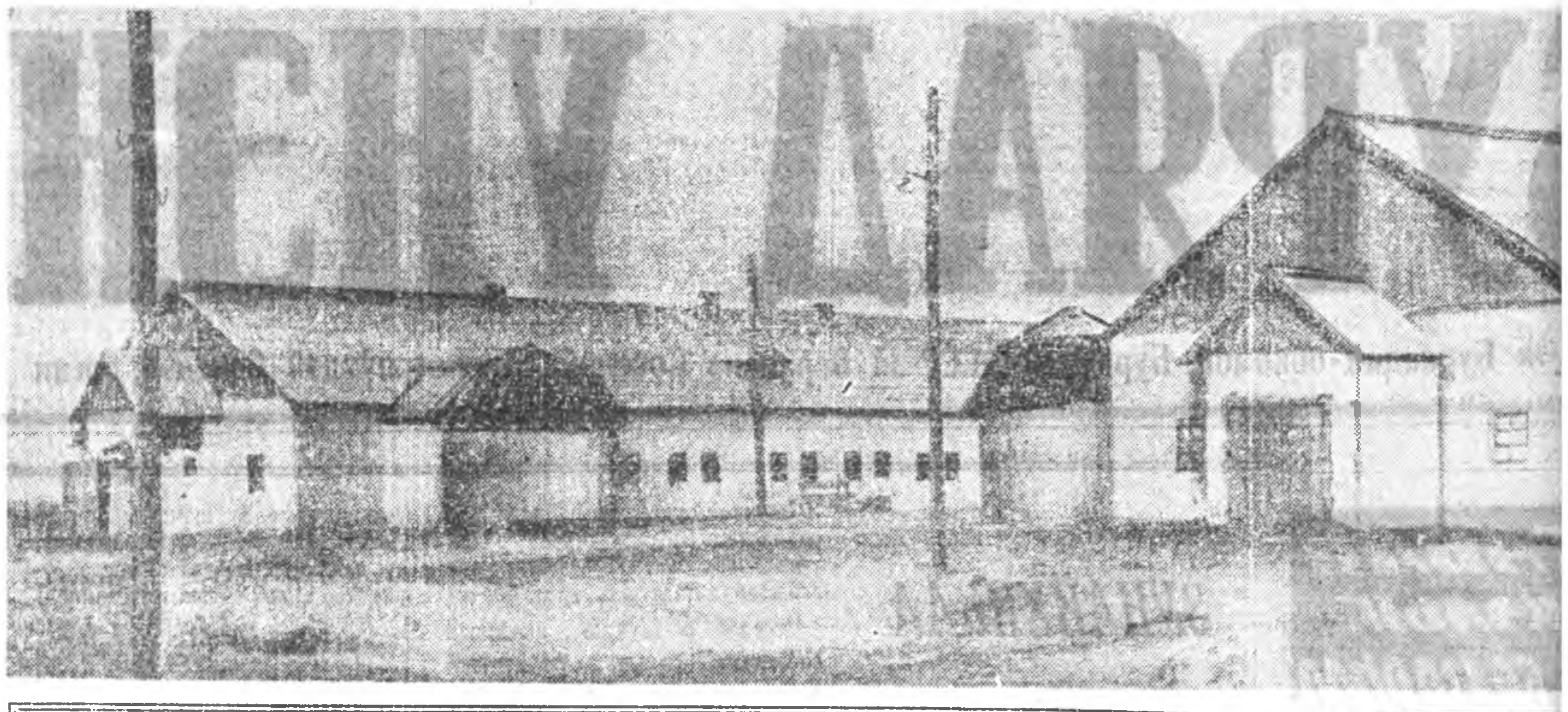

◆Кабанскын совхозой Мало-Колесовско фермын үнеэн бүриһөө 196 ондо 2648 килограмм һүн һаагдаба. ◆*Центнер һүнэйнь өөрынь үнэ с 13 түхэриг 93 мүнгэтэ болоо.* ■Фермын үнеэн бүриһөө тугал абта

Совет засагай алдарта табин жэлэй ойн гүйсэһэн 1967 он түгэсэбэ. Коллектив бүхэн, ажахы, аймаг бүхэн хэһэн хүдэлмэриингөө дүн согсолжо, шэнэ жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлаха арга боломжонуудаа тодорхойлно.

Үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлгээр Кабанскын аймагай ажахынууд республика дотороо эрхимлэжэ ябана. Энэ аймагта үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2061 килограмм һүн һаагдаа. Тиихэдэ аймагай совхозуудай һаалиин фермэнүүдэй дундаһаа Кабанскын совхозой Мало-Колесовско фермынхид түрүүлжэ гараа. Энэ коллектив ойн баярай жэлдэ фермынгээ үнеэн бүриһөө 2050 килограмм һү һааха түсэбтэй байбал, 2648 килограмм һү абажа шадаа. Тус фермын малшадай дүршэл тухай эндэ бэшэгдэбэ.

Хүн бүхэн дүршэлтэй

ҺААЛИИН энэ фермын амжалта нэн түрүүн эндэ ажалладаг хүнүүдэй мэргэжэл шадабариһаа, хүсэлэл оролдолгоһоо туйлагдана гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Фермые даагшаар, тоо бүридхэгшөөр эндэ коммунист Михаил Захарович Карачун хорин жэлдэ таһалгаряагүй хүдэлнэ. Һаалишад, мал адуулагшадынь бултадаа баян дүршэлтэй. Эндэ зургаан жэлһээ доошо ажаллажа байһан нэгэшье һаалишан, малшан байхагүй.

Тиимэһээ бултадаа абари зангаа мэдэлсэжэ, эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг. Нэгэшье гэдэргэ татаха, үдэрэй гурим алдаха хүн байхагүй. Хэн нэгэнэйнгээ үбшэлөө һаа гү, али ямар нэгэн ушар тохёолдобол, нүхэдынь тэрэ һаалишанайнгаа үнеэдысэнь эдеэлүүлдэг, һаадаг байха юм.

Иимэл хадаа тус коллектив «Коммунис ажалай бригада», «Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ фермэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна бшуу. Эдэ хүнүүд тухай тодорхойгоор бэшэхэ, хөөрэхэ хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

...1947 оной январь һарэ. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай фронт дээрэ эрэлхэг зоригтойгоор фашис нохосуудтай тэмсэжэ, хэдэн орден, медальнуудые үбсүүн дээрээ яларуулжа ерээд, түрэл колхоздоо ажаллажа байһан коммунист Михаил Захарович Карачун гагшадэ түрүүшынхеэ харюусалгатай ехэ хүдэлмэри даалгагдаба. Тэрэниие һаалиин фермые даагшаар томилоо һэн.

Һаял гуша гаража ябаһан Михаил өөрынгөө бүхы һанаа сэдьхэлые, мэргэжэл шадабариие фермын ажал өөдэнь татаха хэрэгтэ зорюулба. Тэрэ сагта малайньшье байрэ бирэгүйхэн, тэжээлшье багатай байһан.

— Жэлдээ үнеэн бүриһөө арай шамай 400—500 литр һү һаадаг һэмди,—гээд, Михаил Захарович тэрэ үеын байдалые һанаандаа оруулна. —Үнеэдээ тугалнуудаарнь эбэлгэжэ һаагша бэлэйбди. Бэрхэл саг һэн.

Теэд залуу коммунист бэрхэшээлһээ сухарлагүй. Малайнгаа харууһалга, эдеэлүүлгые һайжаруулжа, жэлһээ жэл бүри үнеэдэйнгээ һү шэмэ дээшэлүүлжэ ороо.

Гурбахан жэлэй үнгэрөөд байхада, Михаил Захаровичай даадаг фермэдэ тугалнууд эхэһээ һалгаагдажа, амяараа байлгагдажа түлжүүлэгдэдэг болоо. Үнеэдээ һаахын урда һаалишад тугалнуудаа шэрэжэ зобохоёо болёо.

Уданшьегүй партиин Центральна Комитедэй сентябриин (1953 он) Пленум боложо, хүдөө ажахы, мал ажал хүгжөөлгэдэ анхарал ехээр табигдажа захалаа. Мало-Колесовско фермэ Кабанскынгаа аймаг дотор һү һаалгаараа эрхимлэжэ гараа. Энээнэйнгээ түлөө нүхэр Карачун Москва, хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэ харахаяа ошоо бэлэй.

1954—1955 онуудта хоёр зуу гаран үнеэдэй байха хоёр томо байра шэнээр бүтээгдээ һэн. Хожомоо тэндэ элдэб машина, түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Тэжээл буйлуулдаг тусхай таһалгатай болоо.

Фермые даажа эхилһэн сагһаа хойшо Михаил Захарович үнеэдэйнгээ үүлтэр һайжаруулгада онсо анхаралаа хандуулба. Үүлтэр һайнтай эмэ тугалнуудые худалдажа абаад, тэдэнээ һайн үнеэд болгохо гэжэ оролдоно. Бүхы малдаа тэмдэг, биркэ хадхажа гуримшаа.

Тиигэһээр байтарнь 1960 ондо хэдэн колхозой һуури дээрэ шэнэ совхоз тогтоо һэн. Михаил Захарович улам урма зоригтойгоор ажаллажа ороо. Үнеэдээ искусственна аргаар үрэжүүлжэ, жэл бүри һайн эмэ тугалнуудаа шэлэжэ, үсхэбэрилгэдэ үлөөдэг болоо.

Адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлэ бүхы һанаа сэдьхэлээрээ оролдожо, нилээд ехэ амжалтатай байһанайнь түлөө 1965 ондо Михаил Захаровичые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаһан байгаа. Тиигэжэ дайнай фронт дээрэ абаһан хоёр орденойнь дэргэдэ гурбадахи орден ялараа һэн.

Михаил Захаровичда сүлөө саг байдаггүй. Үглөөнииинь һаалишадтай суг фермэдээ ерэжэ, ажал хүдэлмэриинь шалгаад, һүеэ тушаан абажа захална. Һаалишадай үнеэдээ һаажа дүүргэмсээр һүеэ автоцистернэдэ эюулжэ ябуулна. Һүүлээрнь малдаа үбһэ тэжээл зөөжэ абаха асуудал шиидхэнэ. Үдэ багта, үдэшэлэн багаар һаалишадһаа баһал һү тушаажа абадаг.

— Юрэдөө Михаил Захарович нэгэл юумэ хэжэ, бүтээжэ ябадаг,—гэжэ хамта хүдэлдэг нүхэдынь баясадаг.

Фермэдэнь орожо ерэхэдэмнай Михаил Захарович искусственна үрэжүүлгын пунктын үүдэндэ барюул, тээг һуулгажа байгаа һэн. Иимэ жэжэ божо ажал таһардаггүй.

ОЛОН ЖЭЛДЭ нэгэ фермэдээ хүдэлжэ байхадаа, зоригтой бэрхэ хүнүүдые һаалишан болгожо шадаа. Мүнөө эндэ ажалладаг 14 һаалишадынь бултадаа мэргэжэл шадабаритай, олон жэл ажаллажа байна. Жэшээнь, Анна Филипповна Корытова, Татьяна Семеновна Корытова гэгшэд һаалишанаар хори гаран жэл хүдэлжэ ябана.

Һаалишад Зоя Петровна Аверина, Александра Васильевна Березкина, Надежда Осиповна Нечкина болон бусад арба гаран жэл эндэ ажаллана. Фермэдэнь халаанай хоёр һаалишан бии. Тэдэньшье баһал олон жэл ажаллаһан зон. Жэшээнь, халаанай һаалишан Лидия Ивановна Нечкина 11 жэл энэ фермэдэ хүдэлнэ.

— Халаанай һаалишадаар дүршэлгүй, залхуу хүниие табихын аргагүй,—гээд, фермые даагша хөөрэнэ.—Тиимэ хүндэ манай һаалишад үнеэдээ найдажа үгэхэшьегүй. Теэд өөдэгүй хүн нэгэ удаа хүдэлхэдөөшье нилээд ехэ һү алдаха бшуу.

Тэрэ тон зүб. Халаанай һаалишанаар эгээн дүршэл шадабари ехэтэй, ажалша бэрхэ хүн табигдаха ушартай. Тиимэл хадань Лидия Ивановна Нечкинае халаанай һаалишанаар табяа ха юм.

— Үдэр бүри ондо ондоо һүрэг үнеэдые харууһалжа, эдеэлүүлжэ, һаажа байхань угаа бэрхэшээлтэй,—гээд, нүхэр Нечкина үнэн сэдьхэлһээ хөөрэнэ.—Хажуугаарнь халаанай һаалишанай хэһэн хүдэлмэри харагдадаггүй, тэрээндэ нэмэлтэ түлөөһэншье үгтэдэггүй.

Лидия Ивановнагай иигэжэ гомдохонь буруу бэшэ. Халаанай һаалишанаар дүршэл шадабари ехэтэй хүнүүдые табижа, али бүхы аргаар тэдэниие урмашуулха гээшэ шухала асуудал болоно.

Фермын мал адуулагшад Иван Петрович Аверин, Алексей Констратович Перевозников гэгшэд мүн лэ 5—6 жэл таһалгаряагүй эндэ ажаллана.

Ямар аргаар һү ехээр һаадаг болохоб

ХЭДЭХЭН жэлэй урда тээ энэ фермын үнеэн бүриһөө 1300 килограмм һүн жэлдээ һаагдадаг байгаа. Харин мүнөө тэрэнь хоёр дахин дээшэлээ. Фермын түрүү һаалишан Зоя Петровна Аверина даалгагдаһан 18 үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 3039 килограмм һү һаажа шадаа. Анна Филипповна Корытова үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 2720 кг, Александра Васильевна Березкина—2791 кг, Надежда Осиповна Нечкина —2709 кг һү һаажа, совхоз, аймаг доторoo баһал түрүүлжэ ябана. Юрэдөө энэ фермэдэ үнеэн бүриһөө 2200 килограммһаа доошо һү һааһан хүн байхагүй.

Ямар аргаар эдэнэр үнеэдэйнгээ һү шэмэ дээшэлүүлнэ гээшэб?—гэһэн асуудал заабол гарана.

Нэгэдэхеэр, фермын бүхы хүдэлмэрилэгшэд үнеэдээ һубайруулхагүй гэжэ оролдоно. Үнеэдэй тугаллахадаар лэ 17—21 хоногтонь искусственна аргаар үрэжүүлжэ шадана. Хэрбээ түрүүшын үрэжүүлгээ хээли абаагүй һаань, тэдэ үнеэдые хоёрдохёо үрэжүүлдэг заншалтай. Тиихэдэ үнеэдээ гол түлэб үбэлэй һарануудта тугаллахаар оpooндо оруулна бшуу.

Малай байрын нэгэ таһалгада искусственна үрэжүүлгын пункт түхеэрэгдэнхэй. Тэндэнь үрэжүүлгэ хэхэ бүхы хэрэгсэлнүүд бии. Фермые даагша техник-үрэжүүлэгшэ хоёр үнеэдэй хээлэ тугаллаһыень алдангүй тоолохо, бүридхэхэ болоод, сагайнь ерэхэдэ үнеэдээ заабол үрэжүүлжэ һаладаг.

Тиигэжэ һүүлэй гурбан жэлэй туршада энэ фермэдэ үнеэд һубайрхаяа болинхой, гол түлэб декабрь—февраль һарануудта тугалладаг байха юм. Хэрбээ август, сентябрь, октябрь һарануудта нэгэшье үнеэн тугаллаагүй һаа, январь, февраль, март һарануудта 167 үнеэн түрэһэн. Үбэлэй һарануудта тугаллаһан үнеэдынь зунай зүлгэ ногоон дээрэ гарахадаа дахин һү ородог байна.

Фермэдэ нэгэшье үнеэн һубай гараа һаа, хэды ехэ һүн алдагдахаб гэжэ эндэхи һаалишад, малшад һайса ойлгодог.

Хоёрдохёор, фермын хүдэлмэрилэгшэд жэлэй дүрбэн сагта үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлхэ гэжэ бүхы хүсөөрөө тэмсэнэ. Фермые даагша нүхэр Карачун үбһэ, һолоомо, таряа талханай зүйл саг соонь, таһалдалгүй малайнгаа байрада зөөжэ абахые оролдоно. Мал адуулагшад үбэлдөө үбһэ, силос малай байра руу оруулжа үгэдэг ажалтай.

Тэжээл буйлуулдаг цех соо таряа талханай зүйл халуун уһанда хэгдэжэ, бага зэргэ эһээгдээд, тэндэһээнь һаалишад үдэртөө хоёр дахин хубаарилжа абана. Мүн хэршэгдэжэ, гидролизно аргаар буйлуулагдаһан, уураалаар һайса дэбтээгдэһэн һолоомон баһал һаалишадта хубаарилагдажа үгтэнэ. Абаһан энэ тэжээлээ һаалишад өөһэд өөһэдынгөө боошхонууд соо хэжэ, дээрэһээнь халуун уһа нэмээд, 4—5 час соо эһээдэг гуримтай. Энэ ушарта таряа талханайнь зүйл зүбөөр хубаарилагдаха гээд һаалишад мэдүүлнэ.

Иигэжэ худхажа, эһээжэ бэлдэһэн тэжээлээ һаалишад үнеэдэйнгээ һү шэмэ харалсажа, хубаарилан үгэнэ.

Мүнөө үедэ үнеэн бүридэ дунда зэргээр 5 килограмм силос, 3 килограмм үбһэн, 12—14 килограмм гидролизно аргаар буйлуулһан, һайса дэбтээгдэһэн һолоомон эдюулэгдэнэ. Тоолоод үзэхэдэ, үнеэн бүридэ 3 килограмм хуурай талхан хүртэнэ. Дүршэл ехэтэй эдэ малшад тэжээлээ нэгэн доро ехээр хэжэ үгэдэггүй, харин бага багаар хубаарилжа, оло дахин үгэдэг гуримтай.

Урда жэлнүүдтэ октябрь, ноябрь һарануудта үнеэдэй һү шэмэ ехээр доошолдог байһан. Энээниие анхаралдаа абажа, байгша ондо үнеэдтээ куузика эдюулһэн байха юм. Тиигэбэшье жэлһээ жэлдэ сентябрь һарада, ногоонoй хагдаржа захалхалаар лэ үнеэдэй һү шэмэнь эрид доошолно. Үнгэрэгшэ жэлэй август һарада тус фермынхид 742 центнер һү һааһан байбал, сентябрь һарада тэрэнь 470 центнертээ орошоо. Энээниие гансахан үнеэдэй олоороо шэргэһэнээр шалтагаалхын аргагүй. Совхозой дирекци энэ хабада үнеэдые шэмэтэй һайн тэжээлээр хангаха гэжэ оролдодоггүй байна. Юрэдөө энэ фермын үнеэдтэ май һараһаа октябриин 15 хүрэтэр таряа талханай зүйл эдюулэгдэдэггүй.

— Хэрбээ хүхэ ногоондо бэлшээхынгээ хажуугаар таряа талханай зүйл үгэлсэжэ байгаа һаа, бүри ехэ һүн һаагдаха һэн,—гээд, фермые даагша шанална.—Шэнэ жэлдэ энэ дутагдалаа усадхаха һанаатайбди.

Гадна һаалишадынь өөһэдынгөө хүсөөр нилээд ехэ капуста, куузика зөөжэ абанхай. Тэрэнээ үнеэдэй түлэг тугаллажа байха үедэ хэрэглэхэ юм.

Юрэнхы дээрээ урдынхиһаа ехэ тэжээл үнеэдтэ үгтэдэг болоо гээшэ. Тоолоод үзэхэдэ, урдань үнеэн бүридэ дунда зэргээр жэл соо 23,3 центнер тэжээлэй единицэ хүртэдэг байбал, мүнөө тэрэнь 31,5 центнертэ хүрэнхэй. Үбэлжэлгын үедэ үнеэдтэ 7,3—8,5 тэжээлэй единицын хэмжээнэй хоол үгтэнэ. Зарим һү ехэтэй үнеэдтэ бүри дээшэ хүртэнэ. Саашадаа үбһэ ногооной хагдарха үедэ үнеэдтэ сабшажа эдюулхэ ногоо тариха, хабартаа эдюулхэ шэмэтэ тэжээл горитой бэлэдхэхэ зорилго тэдэнэр урдаа табина.

Гурбадахяар, эндэхи һаалишад үнеэдээ оролдосотойгоор харууһалжа, һаажа шадана, фермэ дээрээ үдэрэй гурим нарийнаар баримтална.

Үбэлдөө үглөөнэй зургаан часта һаалишад фермэдээ ерэжэ, үдэшэлэн бэлдэһэн өөһэд өөһэдынгөө боошхо соо эһээһэн талхаяа буйлуулагдаһан һолоомотой холижо үгэнэ. Тиихэлээрнь үнеэд бултадаа бодожо, эдеэлжэ ороно. Энэ үедэ һаалишан бүхэн даалгагдаһан бүхы үнеэдэйнгээ хүхэ, дэлэнгые бүлеэн уһаар нэгэ доро угаажа, хуурай аршуулаар аршана. Һүүлээрнь гараа угаажархёод, үнеэдээ ээлжээгээрнь ороно. Хэрбээ үнеэдые һааха ээлжээень һаа, тэдэнь һүеэ хүсэд табингүй байхада хо бшуу.

Мүнөө энэ фермэдэ һүеэ литрээр хэ орой болинхой. Һү тушаан абадаг газарта нүүр тодхогдонхой. Һаалишад тэрээн дэ тэй хүнэгүүдээ табижа, хэды килограмм ень тоо бүридхэгшэтэй харзаад, тусхай бэшэдэг гуримтай. Энэ ушарта литрээр хэ дэ орбол, һүн нилээд түргэнөөр тушаагд

Үнеэдые һаахадаа республикын бусад нүүдһээ илгаатай юумэниинь байхагүй. түрэхэлөөр лэ 10 үдэрэй туршада һ эхынь һү тугалда уулгана.

Фермын һаалишад үнеэдээ саг соонь шэргээхэ гэжэ оролдоно. Шэргээгдэхэһээ лоон хоног урид үнеэдтэ таряа талханай силос үгтэхөө болино. Мүн хээли ехэтэй тэ силос, талха тарянай зүйл баһал х но.

Шэнэ гунжан үнеэд тугаллахаһаа һара урид һаалишадта даалгагдана. Энэ нэ үнеэд уянда байхаар һургагдажа, һ хүхэ, дэлэнгынь эльбэжэ номгоруулна.

Һая тугаллаһан үнеэд сүүдхэлдэ гурб һаагдана. Зундаа үнеэд хоёр дахин һаагд римтай. Хэрбээ зунай сагта, үнеэдэй э шэмэ ехэтэй байха үедэ тэдэниие гурба һаадаг болоо һаань, һүниинь бүри ехэ һэн гэжэ һанагдана. 1968 ондо фермын шад энэ арга боломжоёо хэрэглэхэ гэжэ хэй.

1968 ондо ажал хүдэлмэреэ улам эмхидхэжэ, арга боломжонуудаа дүүрэнээ лэжэ, фермынгээ үнеэн бүриһөө 2800 ки һү һааха уялга абанхай. Эндэхи түрүү һа Зоя Петровна Аверина үнеэн бүриһөө 31 лограмм һү абахаар шиидэнхэй.

Үнеэдэй һү шэмын дээшэлхэ бүри өөрынь үнэ сэн хямдарна. 1967 ондо энэ дэ һаагдаһан һүнэй центнер бүхэнииинь хэриг 93 мүнгэтэ болоһон байха юм. Фер дэлмэрилэгшэд бүхы юумэндээ нарин эзэн ёһоор хандана. Хэрбээ үбһэ зөөдэг х тэбэри үбһэшье харгыда гээгээ һаань, т асаруулжа һаладаг гуримтай.

Һаалишад, малшад урм

ХҮН һанаа сэдьхэл дүүрэн, урматай ябахадаа һайнаар ажалладаг гээшэ Совхозой, отделениин хүтэлбэрилэгшэд, даагша һаалишад, малшадаа али бүхы урмашуулха гэжэ оролдодог.

Нэн түрүүн фермэдэхи ажал ехэтэй хү оньһожоруулагдана. Мүнөө үедэ фермэд лай аргал шабааһа сэбэрлэхэ транспор хотон соонь хүдэлгэгдэнэ. Тэжээл зөөха харгы тодхогдонхой. Үнеэдэй өөһэдөө х раа дараад уһа ууха түхеэрэлгэ бии. Эдэ һаалишад, малшадай хүдэлмэриие нилэ гэдхэжэ үгэнэ.

Фермын дэргэдэ һаалишадай амарха Тэндэнь телевизор тодхогдонхой, радио даг.

Энэ үбэлжэлгын үедэ һаалишадые с нэгэ удаа түлөөһэгүйгөөр сайлуулдаг Үнеэдэйнгээ байра соо үмдэхэ халаад, г дэндэ үгтэнхэй.

Һү ехээр һааһан хүнүүдтэ нэмэлтэ т үгтэнэ. Тэдэнэрэй дүрэ зураг хүндэлэлэй та харуулагдана.

Энэ фермын эрхим һаалишан Зоя П Аверинагай үнеэн бүриһөө 3000 килогр һааһанайнь хүндэлэлдэ декабриин 22-т баярай суглаан болоо. Аймаг соогоо түр хеэ иимэ ехэ һү һааһанайнь түлөө алт болон бусад үнэтэ бэлэг тэрээндэ б Энэнь түрүү һаалишаниие ехээр урма 1968 ондо үнеэн бүриһөө бүри ехэ һ уялга абаа.

Мүн ажалай хэдэн түрүүшүүл Москв ошожо, ВДНХ хараха путёвкоор шагнагд

Үбэлэй сагта һаалишад, малшад улаа лаа сугларжа, неделидэ нэгэ дахин ки даг, һонирхолтой лекци шагнадаг. Мүн то ябажа, өөһэдынгөө зооветеринарна м дээшэлүүлдэг.

* *

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө фер лектив шэнэ хүсэтэйгөөр ажаллана. Хэ кабрь һарада үдэртөө 500 килограмм һ байгаа һаа, мүнөө тэрэнь 708 килограмм бэ. Һү һаали үдэрһөө үдэртэ дээшэлнэ.

Фермын газаа үбһэ, һолоомон нил зөөгдэжэ абтанхай. Намартаа силос н тэдэнэр дээрэнь хуурай дэбһэ һайса байгаа. Тэрээнһээнь боложо мүнөө сил һээ ехээр хүрэнэгүй, малтажа абахад байна.

Михаил Захарович Карачунай даадаг һаалиин үнеэдһээ гадна 300 гаран тугал нууд харууһалагдана. Эдэ малые үбһэ т дутаахагүй, зохид һайн байраар хангаж тэрэ һүниин зүүдэн үдэрэй һанаан бол

Партиин райкомой, аймгүйсэдкомой У хэтэ мүнхэ хадагалжа байха эрхэ олоһо нис ажалай болон Агууехэ Октябриин 5 ойн нэрэмжэтэ фермын коллективтэ 19 бүри ехэ амжалта туйлахынь хүсэе.

А. БАЛДАЕВ, зоот

Б. ГЫЛЫКОВ, манай тусхай

ФЕРМЫН ТҮРҮҮШҮҮЛ:

(Дээрэһээ доошо) һаалишад З. П. АВЕРИНА, Т. С. КОРЫТОВА, Л. И. НЕЧКИНА, М. Е. НЕЧКИНА, (доогуурхид зүүн талаһаа) һаалишан Ф. Д. КОРЫТОВА, малшан А. К. ПЕРЕВОЗНИКОВ, һаалишан Л. БОГДАНОВА.

КТЯБРИИН АШААР МҮНДЭЛҺЭН...

Энэ училищиин түүхын түшын алхаса Агуухэ Ленинэй боритай холбоотой юм. Октябрь революциин болоһоор эгсэ үнгэрөөд байхада Владимир Ильичэй заабаряар Кремлиин училищи байгуулагдаһан түүхэтэй. Тиихэдэ Москвагай 1-хи пулеметно һургуули гэжэ нэрлэгдэжэ байһан тус училищиин курсантнуудтай Ильич ходо уулзажа, хөөрэлдэдэг, элидхэл хэдэг. Тэрэ үйлэ организациинь хүдэлмэридэ хабаадалсадаг. революциин хэрэгтэ үнэн сэхэ улаан командирнуудые бэлдэхын тула училида али болохоор туһалдаг байһан.

Курсантнууд Ильичтэй уулзахые тэсэжэ ядан хүлеэдэг, үүлсынгаа харюуда харуулайнгаа үнэн сэхээр хэдэг һэн. Тэрэ нэгэн дуугаар Владимир Ильичые хүндэтэ курсантаар, тэдэнь һургуулиингаа хүндэтэ командираар һунгаһан байгаа. Энэ ушар тухай тон һонирхолтой олон документ Москвагай сэрэгэй округой музейдэ хадагалагданхай. Тэдэ документнүүдэй нэгэн—һурагшын тетрадиин хуудаһан дээрэ ингэжэ бэшээтэй: «1-дэхи пехотно батальоной хүндэтэ курсант Владимир Ильич!

Советүүдэй ВЦИК-эй нэрэмжэтэ сэрэгэй һургуулиин 1-хи пехотно батальон өөһэдтөө гэрын удэшэ үнгэргэхэнь. Энэ удэшэ дээрэ Тание өөһэдынгөө дунда хараха, РСФСР-эй ажалай зүлэжэ байһан бүхы баяр баясхалангые Тантай хубаалдаха хүсэнтэйбди. Үдэшэ 1-хи пехотно батальоной гимнастическа залда соо 22 оной ноябриин 9-эй часта эхилхэ».

Владимир Ильич сүлөөтэй байха сагтаа иимэ уряал дуратайгаар абажа, курсантнуудта ходо ерэдэг байһан.

Алдар сууда гараһан энэ училищиин табин жэлэй түүхэ баатаршалгын үйлэ хэрэгээр угаа баян. Граждан дайнай үедэ пулеметно һургуулиин курсантнууд улаан гвардейцүүд болон интернационалистнуудые һамна сохилсоһон. Эхэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ училищиин начальник Советскэ Союзай Герой генерал-майор С. И. Младенцевэй командалһан курсантнуудай тусхай полк алдар сууда гаргаһан генерал Панфиловай дивизиин сэрэгшэдэй зэргэшэн ябажа, Москва хотые сухаришагүйгөөр хамгаалһан байна.

Кремлиин курсантнууд дайнай алдар солын эстафетые залгуулан, бэе бэедээ дамжуулдаг. Мүнөөшье тус училищида һуража байгшад тэрэ эстафетые үргэн ябана. Курсант Владимир Верещагин эрхим һайнаар һурадаг. Тэрэнэй үбгэ эсэгэ алдар сууда гараһан «Аврора» крейсер дээрэ матросоор алба хэһэн. Үбэлэй ордонһоо добтололсоһон хүн байгаа. Эсэгэнь запаста байһан полковник. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ Сталинградһаа Берлин хүрэтэр ябажа гаралсаһан намтартай. Эсэгынгэ албанай зам үргэлжэлүүлһэн эхэ хүбүүн—Валерий мүнөө Совет Армиин офицер. Верещагинтанай булын эгээл бага хүбүүн Владимир эндэ курсант болоод, үбгэ эсэгынгэ абынгаа дайшалхы замай эстафетые саашань үргэлжэлүүлжэ байна бшуу. Училищида иимэ хүнүүд олон. Жэшээнь, Олег Цапкогой эсэгэ батарейн командир ябаһан. эжынь партизануудай отрядта эрэлхэг зоригтойгоор дайсантай тэмсэһэн хүнүүд байха.

Алдар солотой энэ училищиин курсантнуудай һайндэрнүүдтэ ниислэл хотынгоо Улаан талмай дээгүүр зэлэ татаһан зэргээрээ гарадаг байһыень москвагайхид, ондоо тээһээ ерэһэн айлшадшье оло дахин харадаг гээшэ. Совет гүрэнэй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэрэй үедэ училищи үндэр шагналда хүртөө: КПСС-гэй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Улаан туг училищида хэтэ мүнхын хадагаламжада үгтөө. Училищиин бүхы коллективые амаршалхаяа харин хэдэн гүрэнүүдэй делегаци ерээ.

Харин оронуудһаа ерэһэн айлшадтай хамта училищиин һуралсалай болон байрын хамаг гэрнүүдые харабабди. «Химиин лаборатори», «Дээдэ математикын кафедра», «Инженерно бэлэдхэлэй класс», «Ядерна физикын лаборатори» гэһэн гайхамшагтай һуралсалай корпусой таһалгануудай үүлэндэ бэшэгдэнхэй. Аудиторинуудай нэгэн соо капитан Е. Суворовой командалдаг рото һуралсалда һууба. Ерээдүйн эдэ офицернүүд пистолетээр буудаха упражнени хэдэхэн хоногой урда эрхим һайнаар дүүргэһэн байна. Энэ үдэр физикэ шудалаа, самбар дээрэнь элдэб формуло, схемэ, тоо болото дүүрэн хэгдэһэн...

Багша сержант Кондратьевые самбарта дуудаба. Гурбадахи курсын нюргаар үндэр, харабтар шарайтай хүбүүн хамаг асуудалдань тоб байса харюусаад, хэрэгтэй формулыень зүбөөр гаргана. Багша «таба» гэһэн сэгнэлтэ табина. Коммунист Кондратьев табаһаа ондоо сэгнэлтэ абадаггүй тооной. Тиимэршье һураха ялгатай. Юуб гэхэлэ, тэрэ өөрөө отделениин командир ха юм. Имагтал энэ отделенидэ В. И. Ленин хүндэтэ курсантаар һунгагдаһан байгаа. Курсантнууд Ленинскэ отделениингээ нэрые арюунаар абажа ябана, сэрэгэй мэргэжэл гүнзэгыгөөр шудална. Тэдэнэй олонхинь Суворовско училищи алтан медальтайгаар дүүргэһэн хүбүүд.

Эдэ бүгэдые хаража гайхаһандаа, харин гүрэнүүдһээ ерэһэн айлшанай нэгэн: «Ерээдүйн лейтенантда иимэ олон өөрө зүйлнүүдые мэдэһэнэй хэрэг бии гү?» гэһэн асуудал табиба.

— Армиин командир гээшэ эрдэм һургуулитай, алишье юумэндэ мэдэсэ ехэтэй хүн байха ёһотой гэжэ бидэнэр нэн түрүүн ойлгодогбди.—гээд, училищиин начальник генерал-майор К. А. Неелов харюусаба.—Курсантнуудай физикэ, электронико, дээдэ математика шудалха хэрэгтэ гансахан энэ зорилго табигдана бэшэ. Манай училищи ниитэ сэрэгэй шэглэлтэй. Дайнай үедэ офицерэй мэдэлдэ ямаршье техникэ үгтэжэ болохо. Хэнэйшье мэдэхээр, манай армиин техникэ яһала үндэр хэмжээндэ гээшэ. Командир дайнда илалта туйлахын тула үгтэһэн техникые түргөөр, шадажа хэрэглэхэ уялгатай ха юм. Гадна манай училищи дээдэ эрдэм үгэдэг гээшэ. Бидэнэр курсантнуудтаа баһа юрэнхы дээд эрдэм олгуулнабди.

Мүнөө сагай кадрова офицер болохо гээшэ тиимэ хүнгэхэн хэрэг бэшэ даа. Курсантнууд һуралсалай жэлнүүдэй үедэ хориһоо дээшэ предмет шудална. Тэдэнэй тоодо философи, педагогико, хари хэлэнүүд, бусад бии.

Училищи—гансахан дээдэ эрдэм олгодог институт бэшэ юм, курсантнуудай түрэл гэрынь болоно. Тэдэнэр эндээ байдаг, дуратай номоо уншадаг, шүлэг бэшэдэг, спортдо хабаададаг, түрэл хүнүүдтэй, танил нүхэдтэеэ уулзадаг. Тэдэнэй байрын гэрнүүдые «Казарма» гэжэ нэрлэжэ болохогүй. Уужам һаруул комнатонууд, зал соогуурнь гоё һайхан зурагууд үлгөөтэй, яла сала сэбэр, юумэн бүхэниинь гуримтай. Стадион, спортын зал, тамаралгын бассейндэ курсантнууд бүхы түрэлэй спортдо хабаадана. Тиимэл хадаа булта курсантнууд тус бүридөө шахуу спортивна хэдэ хэдэн разрядтай болонхой. Сэрэгэй училищинуудай дунда үнгэргэгдэдэг мүрысөөндэ Кремлиин курсантнууд хэзээдэшье түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн лэ байдаг.

Харин гүрэнүүдһээ ерэһэн айлшад училищида олон юумээр һонирхоо, удааншье ябаа. 80 мянган боти номтой библиотекэдэ, курсантнуудай клубта ороо. Клубтань өөрын театральна коллектив, хоор, оркестр, уран һайханай элдэб кружок, секци бии. Курсантнууд ниислэл хотын һургуулинууд, институдууд, предприяти, эмхи зургаануудтай нягта холбоо барисаатай. Кремлиин курсантнууд хаанашье хүндэтэ айлшад: шефтээ абаһан предприятинуудтаа тэдэнэр концерт табидаг, лекци уншадаг, элидхэл хэдэг, мүн өөһэдынгөө училищида нүхэдөө хүндэтэйгөөр угтан абадаг заншалтай.

Эхэ оронойманай эгээл үнинэй сэрэгэй һургуулинуудай нэгэн — РСФСР-эй Верховно Советэй нэрэмжэтэ Кремлиин училищи дүүргэһэн офицергүй сэрэгэй часть Совет Армида олохонь бэрхэтэй ха. Һургуули дүүргэгшэдэй дундаһаа зала гаран хүн Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Тэдэнэй гурбаниинь—хоёр дахин. Курсант ябаһан хэдэн мянган хүн орден, медальнуудаар шагнагдаһан. Тэдээч сооһоо олон хүн СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгэй ехэ тушаалта начальнигууд болонхой.

Кремлиин мүнөө үеын курсантнууд дайнай дүлэн соогуур олдоһон алдар солые арьбадхана. Училищиин һурагшад үбгэ эсэгэнэрэйнгээ, абанарайнгаа хүндэтэ курсант ба командир В. И. Лениндэ үгэһэн тангаригые мүнөө нэрэтэй түрэтэйгөөр дээрэ үргэжэ ябана.

Полковник А. НЕДОСУГОВ.
(АПН).

ГДР. Эндэ байрладаг совет бүлэг сэрэгшэдэй ажабайдал һонин. Совет сэрэгшэд Германиин Демократическа Республикын сэрэгшэдтэй ханн халуун холбоо барисаатай.

Олон тоото электронно приборнууд «дайсанай» хаана байһые эли тодоор харуулна. Дүй дүршэлөөр баян операторнууд «дайсанай» байһан газарые, ошохо шэг зүгые, тэрэнэй хэды модо үндэртэ ниидэжэ ябаһые тон нариншаар элирүүлэн харуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарһаа): ГДР-эй арадай национальна армиин солдат Рихард Моргенброт, оператор А. Головнин (һууна), ефрейтор Л. Радчук гэгшэ приборой экран хаража һууна. Эдэ нүхэд дүй дүршэлөө андалдана. ТАСС-ай фото.

УНШАГШЫН БЭШЭГ

МАЛШАН НҮХЭРӨӨ МАГТАНАБ

Антон Сандакович Гомбоев манай колхозой эрхим малшадай нэгэн. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада таһалгаряагүй колхозойнгоо залуу мал адуулна. Мэнэ һаяхан энэ нүхэрни партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаба. Дааһан ажалдаа һайнаар хандажа, ульгэр жэшээтэйгээр хүдэлнэ.

Антон Гомбоев залуу, минии үеын хүн юм. Урдань баһал мал дээрэ ажаллаад туршаа һэн. Ямаа, адуушье адуулаа. Тэд хүдэлмэридөө хүсөө үгэдэггүй, хүһгэн һэбхи зантай һэн. «Хатуу харые» баряад, хабаһаань хэтэрүүлээд ябахань үзэгдэдэг бэлэй. Харин мүнөө тэрэмни тиимэ бэшэ, тад ондоо Антон урдамни зогсоно. Томоотой бүдүүн эрэ болонхой. Өөрөө журам сахилгаар эрхим. Мүн ниитын журам сахилгада хабаадалсадаг болонхой.

Гарган голой баруун эрьеэр малаа адуулжа ябахадань Антон Сандаковичтой уулзажа хөөрэлдэбэб.

— Алас-Дурна зүгтэ сэрэгэй уялгата алба хэжэ дүүргэхэ үедэм Сахалинай, Курилын, Камчаткын олтирогуудтахи шэнэ барилганууда ошожо хүдэлхые уриһан юм,—гэжэ тэрэ зугаална.—Намтай суг сэрэгэй алба хэжэ дүүргэһэн олон хүбүүд тэдэ барилганууда үлөө һэн. Харин би түрэһэн нютаг, түрэл колхозһоо ондоо тээшэ ошохогүйб гэжэ бодоһон байгааб. Тэрэл һанаашаяа бэелүүлхын тула үетэн нүхэдһөө, ажалай түрүүшүүлһээ гээгдэнгүй хүдэлхэб гэжэ шэбшэһэн хүм. Оролдооб. Нэн түрүүн өөрынгөө дутагдалые заһажа абаха, аха нүхэдэй, түрүү бэрхэ хүнүүдэй һайн ульгэр жэшээгээр ажаллаха, ажаһууха, дүй дүршэлыень халан абаха гэжэ оролдооб. Энэмни дэмы хосороогүй.

Нүхэрни үнэнөөл хэлэнэ. Этигэнэб. Ажал хүдэлмэридэ обгүйшэг, архихан угаад, һальхайшаг ябахыень би өөрөө мэдэнэ ха юмбиб. Мүнөө Антон Сандаковичтойгоо хөөрэлдэжэ, тэрэнэй хүсэл эрмэлзэлгыень ойлгоходоо, бүришье баяртайб. Даажа абаһан малаа һайнаар харууһалжа, ондо оруулхаяа оролдохотойгоо хамта, аймаг, нютагайнгаа байдалаар һонирхоно. Дэлхэй дээрэ юун боложо байһан тухай газетэ, журнал уншажа, радио шагнажа, хуу мэдэжэ байдаг болоо.

Мүнөө нүхэр Гомбоев 140 толгой залуу мал адуулна. Эдэнээ һайнаар бэлшээжэ, тобир тарганаар ондо оруулхань лабтай. Үеынгөө нүхэрэй иимэ урагшатай һайн ябаһанда би баһал омогтойб.

Хоюулаа ходо уулзажа, һанаһан бодоһоноо хөөрэлдэжэ, зүбшэжэ байха гэжэ үгэсэлдөөд, баяртай тараабди.

Г. ДМИТРИЕВ.
Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.
Ахын аймаг.

ДУРБЭН ТЭГШЭЭР ҺУРГАХА

Совет арад Агуухэ Октябриин 50 жэлэй түүхэтэ ойе ажалай шэнэ шэнэ амжалтануудаар угтаад, саашадаа шэнэ зорилгонуудые шиидхэхын түлөө тэмсэжэ байна.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд оронойнгоо эрхэтэдэй амгалан тайбан байдал сахин хамгаална.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гурбадахи сесси дээрэ баталагдаһан «Сэрэгэй бүгэдэ ниитын уялгата албан тухай хуули» хадаа Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтээ парти, правительствын саг үргэлжэ анхарал табижа, улам бэхижүүлхын тула оролдожо байдагыень эли тодоор гэршэлнэ.

Эзэрхэг хархисуудай дай жүрөөдэжэ байһан мүнөө сагта Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам арьбадхаха гээшэ бултанаймнай нангин уялга болоно.

«Империализмын байгаа сагта эзэрхэг түримхэй дайнай үүдхэгдэхэ аюул үгы болохогүй» гэһэн В. И. Ленинэй һануулгые мартаха ёһогүйбди.

Американ империалистнууд атомна, ядерна дай үүдхэхэ һанаатай харата муухай һэдэлгэнүүдые гаргана.

Хэрбээ империалистнуудай дайн байлдаае һүжэроогоод байбалнь, гансал сэрэгшэд хабаадаад дүүрэхэгүй, харша хоёр талын бүхы зон дайнай хүлдэ дайрагдажа болохо, хүнэй гараар бүтээгдэһэн хэмжээлэшэгүй ехэ баялиг үгы хэгдэжэ магад байна бшуу. Тиимэһээ хүн бүхэн Эхэ ороноо үнэн сэхээр, эрэлхэг габьяатайгаар хамгаалхын тула хэзээдэ бэлэн байха ёһотой.

Манай обществын экономическа, социальна ажабайдалда асари ехэ хубилалтануудай болоһонтой дашарамдуулан, «Сэрэгэй бүгэдэ ниитын уялгата албан тухай хуулиин» баталагдан абтаһаниинь мэдээжэ.

Мүнөөнэй залуу үетэнэй юрэнхы эрдэм болбосорол он жэл бүхэндэ улам дээшэлнэ. Дунда, тусхай дунда һургуули дүүргэһэн залуушуул сэрэгэй шэнэ техникын туйлалтануудые түргөөр шудалжа, шадамар бэрхээр хэрэглэнэ.

Ямар гол хубилалтанууд оруулагдааб гэбэл, солдадууд, матросууд, сержантнууд болон старшинануудай алба хэхэ болзорынь нэгэ жэлээр хороогдоо.

Армида татагдаха хүрэтэрөө 18 наһа гүйсэһэн эрэшүүл сэрэгэй болото албанда абтадаг болобо. Үшөөшье хэдэн шэнэ хубилалтанууд оруулагдаа.

Албанда гатагдаха залуушуулые хүмүүжүүлхын тула манай республикын военкомадууд хүдэлмэри ябуулна. Сэрэгэй-политическэ хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин онол арга улам һайжарна. Тиимэһээ залуу үетэн албанда татагдахадаа, бэлэдхэл һайнтай, дүй дүршэлтэй болонхой байна.

Эрхим бэлэдхэлтэй залуу үетэниие хүмүүжүүлгээр хоёр жэлэй урда тээ республика доторхи сэрэгэй комиссариадуудай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдээд, һайн үрэ дүн туйлагдаа. Тиигэһэнэй ашаар дүршэл, мэргэжэлтэй олон тоото залуушуул Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зэргэдэ алба хэхээр эльгээгдээ.

Бэе муутайшаг, али үбдэһэн залуушуулые саг соонь бүрин эмшэлүүлжэ эдэгээгээд, албанда татадагбди. Элдэб халдабарита үбшэн залуушуулай дунда эсэслэн усадхагдаһаар үнинэй. Үшханай ханяадаар үбшэлһэн хүнүүдые хургаарааа тоолохоор. Хүдэлмэри хэжэ байтараа үе мүсөө гэмтэһэн, нюдэнэйнгөө хараа муудаһан, зүрхөө үбдэһэн эды тэдыхэн лэ залуушуул сэрэгэй албанда татагданагүй.

Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй турша соо манай республикаһаа албанда ошоһон залуушуулай 90 процентнь техническэ мэргэжэлтэй, баран шахуу адагынь найман жэлэй һургуули дүүргэнхэй байгаа. 22—23 наһа гүйсэһэн, институт дүүргэжэ, тусхай мэргэжэлтэй болоһон хүбүүд сэрэгэй болото албанда мордодог.

Үнгэрэгшэ жэл албанда татагдаһан залуушуулай 60 процентнь спортын разрядуудтай байһан. Энэнь хадаа спортоор һонирходог залуушуулай жэлһээ жэлдэ олошоржо байһые гэршэлнэ. Тэрэ тоодо хэдэн олон мастер, мастерта кандидадууд албанда мордоо. Эрдэм мэргэжэлһээ гадна, бэе махабадаар һайн байха зэргэтэй бшуу.

Алишье талаараа һайнаар хүдэлдэг сэрэгэй комиссариадуудай тоодо Загарайн, Бэшүүрэй, Захааминай аймагуудай сэрэгэй комиссариадууд ороно. Тэндэхи городой, районно партиина, советскэ органууд, комсомолой, профсоюзай эмхинүүд сэрэгэй комиссариадуудта саг үргэлжэ туһалжа байдаг юм.

КПСС-эй Буряадай обком, республикын Министрнүүдэй Совет энэ асуудалда ходо анхарал хандуулдаг. 1967 оной эхеэр залуушуулаа һайн бэлэдхэлтэй болгон албанда мордохуулһан районто КПСС-эй обкомой, Министрнүүдэй Советэй дамжуулгын Улаан туг үгтэхөөр хараалагдаа бэлэй. Тиимэ тугта хүртэхын түлөө аймагуудай сэрэгэй комиссариадуудай социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ һэн.

Албанда мордохуулгын баярай үдэшэнүүдые эрхим һайнаар үнгэргэхэ гээшэ тон харюусалгатай хэрэг! Тиимэһээ мордолгын үдэшэнүүдые үнгэргэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдадаг болонхой.

Нёдондо жэлэй һүүл багта Улаан-Үдэ хотодо эмхидхэгдэһэн сэрэгшэдые мордохуулхын митинг дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев, Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшэ Н. Б. Пивоваров үнэн зүрхэнэй халуун үгэнүүдые хэлээ бэлэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ үйлэдбэриин, ажахын эмхинүүдэй хүсөөр залуушуулай оборонно-спортын лагерьнууд эмхидхэгдэдэг болонхой.

Лагерьта хабаадаһан залуушуул сэрэгэй гурим ойлгожо абадаг, журам сахижа, мэргэнээр буудажа һурадаг байна.

Советскэ Союзай Герой Жамбал Тулаевай нэрэмжэтэ мэргэн буудалгын мүрысөөн, Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан санашадай мүрысөөн жэл бүри үнгэргэгдэдэг.

Бүхы районуудтахи залуушуулай дунда спортын мүрысөөнүүд болодог.

Сэрэгэй политическэ темэтэй элидхэл, хөөрэлдөөн дунда һургуулинуудта ходо эмхидхэгдэжэ байдаг.

Энэ талаар Улаан-Үдын 65-дахи һургуулиие, Кабанскын аймагай Каменска, Хориин аймагай Тээгдын, Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулинуудые онсолон тэмдэглэмээр. Тиигэбэшье олонхи аймагуудта залуу үетэниие үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхэ асуудал дутамагаар шиидхэгдэнэ. Зарим залуушуул албанда татагдатараа 8 жэлэйшье һургуули дүүргэнэгүй. Спортдо хайша хэрэгээр хандаха ушаршье үзэгдэнэ.

Эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха шухала.

Республикын сэрэгэй комиссариат эдэ дутагдалнуудые усадхахын тула партийна, советскэ органуудай, профсоюзай болон комсомолой эмхинүүдэй туһаламжаар ехэ хүдэлмэри ябуулхаар хараална.

О. ЦЫБИКОВ,
подполковник,
облвоенкомадай таһагай начальник.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тамара Смирнова (зүүн гарһаа), Татьяна Камушкина—совет худалдаа наймаанай Сыктывкарска техникумые һаяхан дүүргэжэ гараһан басагад. Мүнөө тэдэнэр Коми АССР-эй ниислэл хото Сыктывкарай «Юбилейный» гэһэн шэнэ магазинда хүдэлнэ. Дунда тусхай эрдэмтэй болоһон олохон залуушуул городой худалдаа наймаанай зургаануудта хүдэлнэ.

ТАСС-ай фото.

БАГШАНАРАЙ КОНФЕРЕНЦИНУУД

...варин 4—5-най үдэрнүүдтэ ...нск хотодо аймагай багша... суглаан үнгэргэгдөө.

...дэ КПСС-эй райкомой сек... С. С. Бадмаев, аймагай ...эй гүйсэдкомой гэгээрэлэй ...ые даагша З. А. Пирогова ... элидхэлнүүдые хээ. Суг... хабаадагшад һургуули... шэнэ түсэб, программын ...хэшээлнүүдые яажа үнгэр... ...һэн асуудалаар өөһэдын... ...ажануудые хэлэһэн бай...

...доохи үдэрынь багшанар ...й секцинүүдтэ хабаадажа, ...шэл тухайгаа, шэнэ прог... түсэбэй ямар нүлөө үзүүл... ...ые зүбшэн хэлсээ. Суг... ...дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүд ...училида кабинетнэ системээр ...нүүдые үнгэргэхэ тон шу... ...гэжэ тэмдэглээ.

...шанарай институдай эрдэм... ...лдоо ерэжэ, хүдөөгэй баг... ...за лекци уншажа, методи... заабаринуудые үгэжэ бай... ...тэдэнэр дурадхаа.

* * *

...ратай, Ивалга тосхонуу... ...шанар үбэлэйнгөө зүблөөн... ...раа. Тэндэ хэлсэгдэхэ ...уудалаар аймагай Советэй ...комой гэгээрэлэй таһагые ... нүхэр Бусыгин элидхэбэ. ... зааха талаар багшанарта ...жа хүргэхэ тушаа элид... ...мүн үгэ хэлэгшэд гол ан... ...хандуулаа.

Улаан-Үдын сэмбын фабрикын коллектив амжалтатай хүдэлжэ байна. Эндэ түрүүшүүл олон. Тэдэнэй нэгэн, үнинэй хүдэлмэришэн Ханна Моисеевна Раковщик үдэр бүриингөө даабари ходол үлүүлэн дүүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Раковщик ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ДУУЛЦАҺАН, ДУУЛДААГҮЙ ЖЭЖЭ ҺОНИН

НЭГЭДЭХИ ПЁТРОЙ ДУБ

Харьковһаа Полтава ошодог хуушан харгыда дүтэхэнэ, Люботино город шадар барьягар бүдүүн дуб модон байдаг. Полтавын суута байлдаанай урда тээ Петр I тэрэ дуб доро бууһан юм гэһэн домогтой Тиимэһээ нэгэдэхи Петрой дуб гэжэ тэрэ модон нэрлэгдэдэг. Мантан томо энэ модон 25 метр үндэр, айхабтар бүдүүн юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ тэндэ артиллерийскэ шанга тулалдаан болоһон. Тиихэдэ энэ дуб шулга биса дайрагдаһан байна. Гэбэшье дүрбэн зуун жэлдэ ургажа байһан асари томо тэрэ модон яагаашьегүй, жэл бүхэндэ набшалжа намаалжа байһаар лэ.

Нэгэдэхи Петрой дубые Ленинградта хаража болохот. Хуушан томо модые нэгэдэхи Петр һуулгаһан гэлсэдэг. Мүнөө тэрэ дуб Васильевска олтирогой гудамжануудай нэгэнэй дунда ургажа байдаг юм.

Японоронoй зарим нютагуудта хүнэй наһан түрэһэн үдэрһөөнь бэшэ, харин ондоогоор тоологдожо эхилдэг. Тэндэ хүнүүд түрэһэн удаагаа нэгэ наһатайда тоологдоод, дахин январьһаа эхилжэ заатагүй нэгэ наһа нэмэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, декабриин 31-дэшье түрэһэн үхибүүе үглөөдэрынь хоёр жэлтэй болоод захалба гэлсэдэг.

* * *

Мүнөө үнэншэхэнь бэрхэтэй гэбэшье, юрын перецэй ехэ үнэ сэнтэй үе саг байһан юм.

Юһэн зуун жараад жэлэй саада тээ олохон хото городууд болон гүрэн түрэнүүд мүнгэнэй орондо перецээр эд бараа худалдажа абадаг байгаа. Тэрээгээр эдлүүриин газар, бэриин энжэ гэхэ мэтые худалдажа абаха ябадалнууд үзэгдэдэг байһан.

ҺОНИРХОМООР БАРИМТАНУУД

* * *

Каирай археологууд манай үе сагай урда тээхи дүрбэдэхи зуун жэлдэ хамаатай эртэ урдын грек бэшэгтэй шабар самбар олоһон байна. Тэрэнь хадаа эртэ урдын Египет ороной суута эхэнэрнүүдэй хэрэглэдэг тон хомор кремэй рецепт байгаа гэжэ элирүүлэгдээ.

Тэрэ кремые урда сагай Ливи ороной газар нютагуудта үрэжэдэг ургамалай үндэһэнһөө абадаг һэн ха. Мүнөө Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын агрономууд тэрэ ургамалые ехээр тариха гэжэ шиидэнхэй.

* * *

Зүүн зүгэй хүнүүд үнгэ һайнаар илгаруулдаг байна. Жэшээлхэдэ, Кашмирта (Энэдхэг) гар үзүүрэй нарин ажалай дэлгэрээд байхада, суута кашмир пулаадуудые нэхэдэг мастернууд 300-аад янзын утаһанай үнгэ илгаруулдаг байһан юм.

* * *

Польшын Опатув хотын захада хуушанай хэрэм оршодог. Тэрэниие байгуулагшад өөһэдынгөө ухаагаар жэлэй сагуудые харуулха гэжэ оролдоһон. Тингэжэ хэрэмэй дүрбэн углууда дүрбэн башни бэряатай. Дотор таладаньһаранууддай тоогоор 12 зал, мүн долоон хоногуудые харуулһан 52 юрын таһагууд оршодог. Тиихэдэ хэрэмэй бүхы сонхонууд жэлэй үдэрнүүдэй тоогоор 365 гэжэ тоологдоно.

* * *

Олонхи сэсэгүүд сагай уларилые уридшалан мэдүүлдэг. Индонезидэ вулкануудай хормойгоор ургадаг королевскэ примула гэжэ сэсэг вулканай тэһэрхын урда тээ үрдижэ сэсэглэнэ. Энээниинь обёорһон Ява аралай улад зон аюулай дүтэлһые ойлгоод, ондоо тээшээ нүүдэг байна.

* * *

Аравийска хахад аралай хооһон губяар [illegible] арабай гурба-дурбэ наһатай [illegible] бүүдээ [illegible] һан юро орхидог. Тэдэнэр [illegible] холбоо арһан туулмагуудые ганзагалаад, нэгэн соонь—үхибүүгээ, нүгөөдэнь—эдихэ юумыень хээд орхижорхидог.

(Календарьһаа абтаба).

АГЫН АРАДАЙ ТҮРҮҮШЫН ТЕАТР

Бүри һаяхан Агын дунда һургуулиин үнинэй багша Г. Н. Найданотой хөөрэлдэжэ һуубабди. Гнигэжэ байтараа нүхэрни нэгэ нимэ ушар тухай хэлэбэ.

«1921—1922 ондо Хүнхэрэй эхин шатын һургуулида хүдэлдэг байгааб. Юумэн хомор, бэрхэтэй үе саг байгаа. Илангаяа мел хомор байха. Нютагай нэгэ хүнтэй ярилдажа байтараа, Сандан ноёной ехэ хүбүүн Дондок Сандановайда гунгарбаа соонь хэмгүй олон бурханай багахан дүрсэнүүд—мянган оточи жэрылдэжэ һууна гээд дуулаһан байгааб. Эдэнь сагаан шабараар гү, али мелээр хэгдэһэн гэжэ мэдэгдэбэ. Дондок Сандановай басаганиинь намда һурадаг байба. Тэрэ шабитаяа нюуса хэлсээ хэбэб. Үдэр бүри бурханай нэгэл дүрсэхэнине асарха гэлсэбээди. Жэрытэр табиглаһан бурхангүүдһаа нэгэ тээһээнь хамха хэмхэ абажа мэдэгдэхээр бэшээр, эндэ гэндэһээнь һугалжа абаха, тэрэнээ хэндэшье харуулхагүй, ганса намда асарха гэлсээ агша һэмди. Һурагша басагамни үдэр бүри мел зөөрдаг болобо. Самбарта бэшэхынгээ урда тээ бурханай дүрсын тархинень һэмээхэн абаад, үхибүүдэй ойлгохоор бэшэ болгоод бэшэдэг байгааб. Үнэндөө ехэ һайн мел байгаа агша һэн».

Нигэ нигэһээр лэ хүн үзэг бэшэгтэ ороһон, эрдэм соёл дэлгэржэ, энэ үдэр хүрэтэр алхалһан намтартайбди.

Шэнэ ёһоной байдалай мандажа эхилхэдэ, арадай оюун бэлиг ехэ түргэнөөр дэлгэрдэг байгаа. Багшанар үхибүүдые номдо һургахаһаа гадуур, мүн «артистнуудай» үүргэ дүүргүүлдэг байһан гээшэ. Энээн тухайда хэдэн үгэ хэлэлгэй.

Хорёод оной үеэр, Забайкалиин сагаантанһаа, харин булимтарагшадһаа сүлөөлэгдэхэтэй хамта Агын һууринай залуу багшанар, багшын курсануудта һурагшад наада табижа эхилээ һэмди.

Тэрэ үедэ бидэнэр урагшаа шармайһан, эршэ хүсэтэйнүүд, зоригтой зүрхэтэйнүүд, дали жэгүүртэйнүүд байгаабди. Зүгөөр политическэ талаараа болбосорогүй, юу хэхэеэ, юунһээ эхилхэеэ мэдэхэгүй—нимэ байгдаа. Тингэбэшье залуу багшанар, багшанарай курсануудта һурагшад дээдэ шатын училищиин гурилаар суббото бүхэндэ буряад хэлэн дээрэ концертнүү юумэ табидаг болообди. Багахан рассказ, болоһон ушарнуудаар бишыхан зохёолнайруулга хээд табидаг, ород зохёолшодой уран хурса шог ёгтонуудые оршуулаад, сценэ дээрэ наададаг болообди.

Удаань багша Чойжил-Лхама Базароной зохёоһон «Хаартатан» гэжэ зүжэг табигдаа һэн.

Эдэ бүгэдэнһөө эхилээд лэ, арадай уран һайханай самодеятельность улам дэлгэржэ эхилээ һэн. Имар хүнүүд энээндэ хабаададаг байгааб? Багшанар, багшын курсануудта (тиихэдэ нимэ курсанууд байһан юм) һурагшад, бусад алба хаагшад-эдэбхитэд. Хүнүүдэй эдэбхитэй, урагшаа һанаатай гээшэнь аргагүй байһан гэжэ тусгаар тэмдэглэмээр. Сценэ, хүшэгэ болон бэшэ хэрэгсэлнүүд гэжэ байгаагүй. Бултыень өөһэдөө элдэб юумэ (покрывало, сагаан бүд) өөһэдөө асаржа байгаад, зохёогоод, тааруулаад, наада табидаг—нимэ эдэбхитэд байгаа. Сценэ, зал хэһэнээ һананам. Нэгэ классайнгаа хаяые абтамал болгоод, харадай залаа ехэ болгообди. Сценэ хүбүүд өөһэдөө дархалаа. Гнигээд «Жэгдэн Зориктуев» гэжэ комеди табяабди. Булга багшанар энээндээ наадаабди. Энэ зүжэгнай хүнүүдые ехээр һонирхуулаа һэн. Зал соо ехэ энеэлдэн, шуяан болоо.

Энээнэй һүүлээр Агын багшанар һурагшадтаяа ехэ һонин наада табидаг болоо гэһэн суу зар тараба. Дүтынхид хазаар мөрёөр Ага һуурин ерэжэ, наада харадаг болобо.

Агын һууринда декабрь (монгол календаряар) һарада яармаг болодог байгаа. Энээндэ элдэб эсын хүнүүд—наймаашад, мэхэшэд гохошод, хаартаашангуүд—олзо бэдэрээшэд, ород буряадгүй булта мори тэргэтэй, тэмээгээр юумэ асарһан—нимэ шууяатай яармаг болодог һэн. Хүн зоной аргагүй олоороо суглархадань бидэнэр баһа өөрынхеэрээ түхеэрэлгэ, бэлэдхэл хэдэг байгаабди. Нигэжэ 1919 оной декабрь һарада—нэгэ нимэ яармагай үедэ «Шойжид хатан» гэжэ зүжэг табяа һэмди. Рольнуудтань хуу багшанар наадаа. Шойжид хатан боложо би наадааб. Олон хүнэй хабаадалгатай сценэдэнь дунда һургуулиин һурагшад хабаадалсаа. Эдэ бүгэдэ зүжэгүүдые табихада (хуушан монголоор бэшэгдэһэниие тэрэ дороо буряадшалаад хэлэхэ хэрэгтэй байгаа) РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй габьяата багша Ананда Аюрзанайн аргагүй бэрхэ суфлер байһан юм. Энэ зүжэгыемнай хүн зон ехээр һайшаажа хараа һэн.

Агын дунда һургуулиин буряад хэлэнэй багша Дондок-Ринчин Намжилон—уран һайханай талаар ударидадаг бэлигтэй хүтэлбэрилэгшэ байһан. Эдэбхитэд-артистнуудай-багшанарай хамтаржа эхилхэһээнь энэ хүн манай зүжэгүүдые табиха хэрэг ударидадаг, дуу шүлэгүүдэй үгыень зохёодог, репетици хүүлхэ болоод, бүхы хүдэлмэриемнай хүтэлбэрилдэг ехэ эдэбхитэй байһан юм. «Үйлхарһаа үхэл» гэжэ зүжэг бэшээ һэн. Энээнэйнь удха орёо бэшэ: худалдаад боложо, дурагүй хүндэ хадамда үгтэһэн басаган бэдээ гараа хүргэжэ наһа барана. Үшөө 12 наһатайдань гэртэхиниинь андалтаанайнь зөөри абажархиһан байна. Хэршье дурагүй һаань, хүсөөр баряад, тэрэ басага хадамда үгэнэ. «...Басаган хүн харида гэһэн юм. Ябан ошонгоо һураха, далахаш даа, бараг ааб даа...» гэжэ захяа хэлээд лэ эхэ, эсэгэнь хадамда үгэһэнэйнь һүүлээр басаган хэды дахин гэртээ бусажа ерэхэдэнь лэ һөөрэнь хадамуудтань эльгээдэг байгаа. Энэ зүжэг табижа байхадамнай зал соо олон эхэнэрнүүд уйлалдажа байгаа агша һэн. Тэрэ үедэ табигдаһан зүжэгүүдэй эхэнэр хүнэй рольдо би наададаг байгааб. Юуб гэхэдэ, гансал эхэнэр багша байһанби. Заримдаа эхэнэрэй рольдо эрэ хүн—ехэнхидээ Дамбин Очиржаб наададаг байһан. Эхэнэр хүнэй хүбсаһа үмдэхэдөө энэ хүн эхэдээ аргагүй али болоншо бэлэй. Эхэнь Дулма Дамбаева—хоёрдохи зарлалай БурЦИК-эй гэшүүн байгаа.

Д. Р. Намжилон үшөө хэды пьесэнүүдые бэшээ һэн. «Мунхаг байдал», «Манжуур Дамба». Эдээниинь бултыень табиһан байгаабди. Мүн бэшэшье зүжэгүүд табигдаһан байха. 1921 ондо «Ехэ улаган абжаа» гэжэ Б. Барадинай драма табигдаа һэн.

һүүлээрнь Буряад-Монголой АССР-эй Советүүдэй хоёрдохи съездын үедэ 1925 ондо мүнөөнэй ород драмын театрта (тиихэдэ ажалай ордон гэжэ нэрэтэй байгаа) табяа һэмди. Главна рольнуудтань наадахана хоёр хүн Агаһаа ерээ һэмди.

Манай табидаг наада зүжэгүүд хүн бүхэниие аргагүй һонирхуулдаг, тиимэ ямар бэ дла хүнэй дура сэдьхэл буляадаг шэдитэй байдаг һэн. 15—20 модоной газарһаа наада харахаяа хүнүүд ходо ерэдэг болоо. Нигэ нигэһээр манай коллективэй ажалда хабаадаха дуратайшуул аргагүй олон болоо. Уданшьегүй һургуулитай нютагуудта наада-зүжэгүүд табигдадаг болобо. Жэшээнь, Хүнхэр, Догой, Табтанай, Хойто-Ага мэтын газар нютагуудта ехэ амжалтатайгаар наада-зүжэгүүд табигдадаг болоо һэн.

Наада-зүжэг мини таблад ябадаггүй, харин тэрэнэйнгээ урда тээ Октябриин революци тухай, Совет засагай илаһан тухайда, тэрэнэй хараа шугам тухай, эхэнэр ажалшадые сүлөөлхэ тухай хүн зондо хэлэдэг, ойлгуулдаг байгаабди.

Нигэжэ Агын һууринда хорёод ондо хэдэхэн хүнүүдтэй кружогһоо дэлбэрэн ургажа, ехэ коллектив — арадай үндэһэн театрай һуури табигдаһан юм. Тэрэ үеын багшанарай үүргэ энэ хэрэгтэ хэмгүй ехэ байһаниинь элитэ. Хамаг юумэ соо харбан, соёл гэгээрэлэй дэлгэржэ эхилһэн тон һонирхолтой үе саг байһаниинь ойлгосотой. Эдэ бүгэдэн хадаа бүхы юумые үндэһөөрнь хубилгаһан культурна революциин түрүүшын алхамуудай нэгэ багахан хубинь байһан бэзэ.

Хорёод оной үеэр гараһан «ошонһоо» саашадаа дэмбэрэлтэй «дүлэн» асатан дэлгэрээ. Мүнөө Агын буряадай национальна округто арадай оюун бэлиг үргэнөөр дэлгэрэнги, суурхажа байдаг. Колхоз бүхэндэ уран һайханай коллектив бии болонхой, наада концерт табижа, ажалшан арадаа баясуулжа байна. Мүнөө хүдэлмэришэнэй тосхон болоһон Агинскда арадай филармони хүдэлжэ байдаг.

Үргэн талын шэнэ дуу хүгжэм улам хүсэтэй, эршэтэйгээр зэдэлэн, шэнэ байдалаа магтан хангинана. Хүгжэмэй энэ коллектив хүгжэлтэ, мэргэжэлэйнгээ. гүйсэдхэхэ шадабариингаа талаар үргэн дэлюун Росси дотороо элитэ хүгжэмэй коллективүүдэй нэгэн болонхой. Үнгэрэгшэ хабар Эрхүү городто болоһон уран һайханай зональна харалгада Агын арадай филармони лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Мэнэ һаяхан Октябриин революциин 50 жэлэй ойн урда тээхэнэ хүгжэмэй энэ коллектив Кремлиин Съездүүдэй Ехэ ордон соо бэлигээ харуулжа, уран һайханай харалгын Бүхэроссиин дипломдо хүртөө.

Анханда һайн үрэ «тариһан» хорёод-гушаад оной эдэбхитэд-багшанар-артистнуудай аша габьяа эдэ бүгэдэндэ бии гэжэ бидэнэр сэдьхэлээ баярлан ябадагбди.

Ж. ЖАМЦАРАНО-ПИЛУНОВА,
үнинэй багша.

НОВОСИБИРСКЭ ОБЛАСТЬ. «Кировец» совхоз овощ болон сэсэг ургуулха талаар область дотороо томо ажахынуудай нэгэн. Эндэ ургуулагдаһан 2,5 мянган хризантемэ городойхидой гэрнүүдые шэмэглэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Ушакова хризантемэ ургуулагша.
ТАСС-ай фотохронико.

МАНАЙ УНШАГШАДТА

Хүндэтэ уншагша!

Газетынгээ удха, хэлэ, найруулга улам һайжаруулхын, бүри хурса, һонин болгохын тула «Буряад үнэнэй» редакци уншагшадтаа хэдэн асуудалтайгаар хандаха гэжэ шиидэбэ.

Асуудал бүхэндэ харюусахыетнай гуйнабди. Энээниие хайшалжа абаад, марка няагаад, нугалжа эбхээд, почтоор бусаагыт.

эбхэхэ зурлаа

г. Улан-Удэ
редакция газеты
„БУРЯАД ҮНЭ[НЬ]"

эбхэхэ зурлаа | эбхэхэ зурлаа

Асуудал	№№	Харюу
1. Манай газетэдэ хэблэгдэдэг ямар материалнууд танда һонирхолтойб?	1.	
2. Газетын материалнуудай удха, хэлэн, найруулга тушаа юун гэжэ һананат?	2.	
3. Танай бүлэһөө хэды хүн «Буряад үнэниие» уншанаб?	3.	
4. Субботын, воскресениин хуудаһануудта юун тухай бэшэжэ байбал һонирхолтойб?	4.	

эбхэхэ зурлаа

Хүндэтэ уншагша!
Өөр тухайдаа тобшохоноор харюусахыетнай гуйнабди.

Асуудал	Харюу
1. Эрэгтэй, эмэгтэй?	1.
2. Хэдытэйбта?	2.
3. Ямар эрдэмтэйбта? (лээдэ, дунда, эхин)	3.
4. Ямар мэргэжэлтэйбтэ, юу хэнэбтэ?	4.
5. Ямар аймагта ажаһуунат?	5.

ЭРХИМ ШАТАРШАДНАЙ ЭЛИРҮҮ ЛЭГДЭБЭ

Үнгэрһэн жэлэй декабрь һара соо аймагай «Урожай» бүлгэмэй шан абахын түлөө Захаамилай хүдөөгэй шатаршадай мүрысөөн болобо. Тэрээндэ дүрбэн колхозуудай шатаршадай командануүд хабаадаа һэн.

Шанга тэмсэлэй һүүлээр «Байкал» колхозой шатаршадай команда түрүү һуури эзэлжэ, «Урожай» бүлгэмэй 1967 оной шанда хүртөө. Тиихэдэ «40 лет Октября» колхозой шатаршад 2-дохи, «Красный Октябрь» колхозой команда 3-дахи һууринуудые эзэлжэ, һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа.

Нэгэшье шүүтдээгүй «Байкал» колхозой түлөөлэгшэ Доржо Ванчиков, «Красный Октябрь» колхозой шатаршан Михаил Гончиков эрхим һайнаар наадажа, сугларагшадые һонирхуулаа.

Д. Ванчиков түгэсхэлэй уулзалгануудташье эрхимээр наадажа, шатараар аймагай 1967 оной чемпион гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө. «Красный Октябрь» колхозой шатаршан Жамсаран Ванчиков хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүн лэ шадамар шатаршан байһанаа харуулаа.

Эхэнэр шатаршадай дундаһаа «40 лет Октября» колхозой түлөөлэгшэ нүхэр Гонгорова, «Байкал» колхозой шатаршан Б.-Х. Тарбаева гэгшэд һайнаар наадаа. Нүхэр Гонгорова эхэнэрнүүдэй дундаһаа түрүүлжэ, аймагай чемпион болоо.

Нэгэдэхи разрядтай шатаршан Виктор Самбуев («Байкал»), Ким Цыренов («40 лет Октября») һайн командануудые һургаа. Тэдэнэй командануүд 1-дэхи болон 2-дохи һууринуудые эзэлээ бшуу.

Хэрбээ нютаг, колхоз бүхэндэ имэрхүү командануудай олон байдаг һаа, хүдөөдэ үнгэргэгдэдэг спортивна наадануүд хараа байса һайжарха бэлэйл. Юуб гэхэдэ, бэрхэ шатаршадые эльгээхэ аргатай аад, Ленинэй, XXII партсъездын нэрэмжэтэ, «Победа», «Дружба», «Коммунизм» колхозууд тус мүрысөөндэ нэгэшье шатаршанаа эльгээгээгүй.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.
Утаата нютаг.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ДУНДА РЕКОРД ТОГТООБО

АЛМА-АТА. (ТАСС-ай корр. У. Каймирасов). «Динамо» гэжэ спортивна һайн дуранай бүлгэмэй гэшүүн, 20 наһатай Олег Чапайкин хүндэ атлетикээр городой түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, хүндэ шэгнүүртэн соо һоо бүхэсоюзна рекорд түйлаба. Тэрэ 160 килограмм шэгнүүртэй штанг үргэхэдөө, залуушуулай дунда Валерий Якубовскиин (Москва) тогтооһон рекордые дүрбэн килограммаар дээшэлүүлһэн байна.

Олег Чапайкин 460 килограмм үргэжэ, спортын мастерай нормо дүүргээ юм.

Американ эхэнэрнүүдэй буруушаалга

ВАШИНГТОН, январиин 9. (ТАСС). ТАСС-ай корреспондент А. Меликян нигэжэ дамжуулна: «Эб найрамдалай тала баригшадые бэшэ, харин дай хэжэ байгшадые сүүдтэ үгэгты» гэһэн үгэнүүдтэй плакат бариһан бүлэг эхэнэрнүүд США-гай юстициин министерствын байшангай дэргэдэ үсэгэлдэр ерэһэн байна. Вьетнамдахи дайн байлдаае ехээр буруушаагшадые засагаархидай хашажа, хэһээжэ байһые буруушаажа байһанаа мэдүүлхын тулада эдэ эхэнэрнүүд сугларһан байна.

Америкын мэдээжэ врач Бенджамин Спок болон Вьетнамдахи дайн байлдааг буруушаадаг бусад дүрбэн хүниие сүүдэй харюусалгада хабаадуулха гэжэ министерство шиидхэбэри гаргаһан байгаа. Энэ шиидхэбэриинь шоо үзэн буруушаалгын тэмдэг болгон, «Эхэнэрнүүд эб найрамдалай түлөө тэмсэгты» гэжэ организациин уряагаар американ эхэнэрнүүд юстициин министерствын байшангые хүреэлхэ гэжэ шиидэһэн байха юм.

Армида алба хэхэһээ, Вьетнамдахи дайн байлдаанда хабаадалсахаһаа арсаһан залуу американецуудта туһаламжа үзүүлээ гэжэ эдэ хүнүүдые гэмнэдэг байһаниинь мэдээжэ. Тэдэниие гэм зэмэтэй гэжэ сүүдэй мэдэрээ һаань, гэмнэгдэгшэд табан жэлдэ түрмэдэ хаагдаха, 10.000 долларой яла түлэхэ болоно.

Сагаан байшангай Вьетнамда бэелүүлдэг политикые буруушаагшадай түрүүшын бүлэгые сүүдтэ үгэхэ гэһэн шиидхэбэри хадаа Зүүн-Урда Азида США-гай бэелүүлдэг политикые шоо үзэн буруушаадаг американецуудые айлгахын тулада гаргагдаһан байха юм. Энэ хадаа дайнда эсэргүү хүдэлөөнэй эдэбхитэдые хашаха, хэһээхэ үргэн кампаниин хубинь бололсоно.

ГРЕНОБЛИИН МЭРЭЙ УРЯА

ПАРИЖ. (ТАСС). «Сагаан олимпиадын» боложо байха үдэрнүүдтэ бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ сэрэгэй ябуулгануудые болюулхые Гренобль городой мэр М. Дюбеду январиин 8-да уряалаа.

«Антична үе сагта олимпиин наадануудай боложо байхада, тулалдаа хэжэ байгшад «нангин эблэрэлгэ» хэдэг байһан юм. Тиимэ болохолоороо, сэрэгэй ябуулгануудые болюулха гээшэ олимпиин үг зорилгын тахаршагүй хубинь байгаа» гээд М. Дюбеду гэгшын уряа соо хэлэгдэнэ. «Эгээл нимэһээ «сагаан олимпиадын город» Гренобль хадаа 1968 оной үбэлэй олимпиин наадануудай үедэ сэрэгэй ябуулгануудые болюулхые ехээр уряална. Зэбсэгтэ тулалдаанууд хабаадалсажа байһан бүхы правительствануүд болон организацинууд энэ уряае анхаралтайгаар хүлеэхэ гэжэ Гренобль ехээр найдана».

«Энэ уряае хүндэтэйдэ тоолоһон бүхы оронуудай хүнүүдэй олимпиин эблэрэлгэ хэхэ һанал бодолдо талархахыень» Гренаблиин мэр уряална.

ХИЛЫН ГААНАҺАА

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

Үгэеэ ойлголсобо

КАИР. (ТАСС). Урда Йеменэй Арадай Республикаһаа ерэһэн ЙАР-ай йемен нэгэдэлэй хэрэгүүдэй талаар министр Абдо Османтай Йеменэй премьер-министр ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша Хасан Аль-Амри январиин 9-дэ уулзаа.

МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, НРЮЙ-гэй президент Кахтан Аш-Шаабиба Урда-Йеменэй правительствын гэшүүдтэй хэлсээ хэһэн тухайгаа Абдо Осман уулзалгын үедэ Аль-Амри дуулгаа. НРЮЙ-гэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хэлсээмни «амжалтатай байгаа, хоёр ороной бүхы зэргын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн һаналтай байха талаар хоёр талаһаа оролдолго гаргаха тухай үгэеэ ойлголсообди» гээд министр мэдүүлээ.

Баруун Берлиндэ хүдэлмэригүйшүүл олошорно

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). Баруун Берлиндэ 16 мянга гаран хүдэлмэригүйшүүл бүридхэлдэ абтаа. Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрьһаа декабрь хүрэтэр хүдэлмэригүй бологшодой тоо 2.200 шахуу хүнөөр олон болоһон байха юм. 1966 оной декабриинхитай сасуулбал, хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 25 процентээр олон болоно. Баруун Берлинэй экономикын шухала һалбаринууд болохо машина бүтээлгын, текстильнэ промышленностиин, барилгын, тэрэшэлэн электротехническэ промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудай үйлэдбэриин унаһан дээрэһээ хүдэлмэреэр хангалгада бэрхэшээл тохёолдоһон байна.

ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙШҮҮЛДЭ НАЙДУУЛГА ҮГТЭ[...]

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Президентын Техастахи фермэдэ США-гай президент Джонсоной Израилиин премьер-министр Эшколтой хэһэн хоёр үдэрэй хэлсээн январиин 9-дэ дүүрээ. Американ сэрэгэй туһаламжые ехэ болгуулха зорилгоор Израилиин премьер Холбоото Штадуудта аяншалжа ошоһон юм. Хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, энэ зорилгонь дүүргэгдэһэн байна.

Хамтын коммюнике соо нигэжэ хэлэгдэнэ. «Израилиин өөрыгөө хамгаалха шадабариие дэмжэхэ» тухай асуудалые США-гай правительство анхаралтайгаар, бүтэхэ тээшэнь хаража үзэхэ хүсэлэнтэй. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, США Израильда политическэ ба сэрэгэй дэмжэлгэ саашадаашье үзүүлхэ болоно.

Хэлсээнэй дүнгүүдые, а[...] израиль хамтын коммюнике[...] барилхадаа, «Нью-Йорк та[...] зетын корреспондент М. Ф[...] нигэжэ бэшэнэ. Израильда а[...] буу зэбсэг саашадаашье үгэ[...] хабди гэһэн уялга Джонс[...] Коммюникетэй удхань Из[...] һанаанда хүрэхэшьегүй бай[...] Тель-Авивай зорилгонуудта [...] даха байна гээд газетэ онсо[...] лэглэнэ. Американ сэрэгэй [...] ламжын үттэхэ байһан тухай[...] ха гээшэ аяншалгын гол зо[...] байгаа гээд газетэ бэшэнэ.

Американ-израиль ко[...] Тель-Авивай хэрэглэмжые [...] американ галаадын политик[...] хы зорилгодо таараldана гэ[...] Йорк таймс» газетэ заана.

ПЕНТАГОНОЙ УРШАГТА МУУХАЙ ТҮСЭБҮҮД

ВАШИНГТОН, январиин 9. (ТАСС). «Зүүн-Урда Азида бүри ехэ дайн байлдаа һүжэрөөхэ гэжэ США улам бүри ехээр бэлдэжэ байна. Энэ дайн Вьетнамаар хизаарлагдахагүй, Индохитадай бүхы хахад арал дээрэ дэлгэрхэ» гээд «Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд рипорт» гэжэ журнал бэшэнэ. Олон ушарта Пентагоной туһалагшань болодог тус журнал нигэжэ мэдээсэнэ. Лаосой ба Камбоджын газар дээрэ сэрэгэй ябуулгануудые бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зүбшөөл үгэхэ тухай Сайгондо байдаг американ командовани Вашингтондо эрилтэ хэнэ. Таиландын национально-сүлөөрэлгын хүсэнүүдые даралгада американ сэрэгүүдэй сэхэ хабаадалсаха түсэбүүд бэлдэгдэжэ байнхай. США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүд Бирмынишье газар дээрэ сэрэгэй ябуулгануудые хэжэ магад гээд журнал һануулна.

Зүүн-Урда Азида «ехэ дайнай» һүжэрөө һаань, тус райондо 200-һаа 400 мянга хүрэтэр американ солдадые нэмэжэ эльгээхэ хэрэгтэй болохо гээд американ сэрэгэй стратегүүдэй нэгэн журналда мэдүүлһэн байха юм. Зүгөөр Пентагоной сүлөө сэрэгүүдэй дутамаг байһан дээрэһээ Азиин солидуудые хэрэгл[...] Вашингтоной хүтэлбэрилэгш[...] наашалга гаргадаг юм.

Сэрэгүүдые нэмэжэ ал[...] тулада Вьетнамдахи эзэрхэг[...] хэй ябуулгадань хабаадалса[...] нуудта США ехээр бла[...] гэжэ байнхай. Урда Вьетнам[...] ваньска туһамаршадай арми[...] рэглэхэ тухай асуудал мүн [...] сэгдэнэ гээд журнал мэдээс[...] рүүшээр чанкайшистнуудай [...] нууд Меконг мүрэнэй адаг [...] район уруу эльгээгдэхээр х[...] дана. Эдэ сэрэгүүдэй дайшал[...] дабариинь шалгажа үзэ[...] һүүлээр, шэнэ сэрэгүүдые Ур[...] нам эльгээхэ тухай Формоз[...] һамаршадтаа Вашингтон за[...] үгэжэ шадаха байна. Уршаг[...] хай дайн байлдаанда Япон[...] тан оруулха гэжэ Вашингтон [...] шална. «Шэнэ армиие ба [...] сэгүүдые Вьетнамда» түрша[...] хэ хүсэлэнтэй байһанаа Япо[...] мини «дээдэ зэргэтэ хүтэл[...] шэд» элирхэйлнэ гэһэн хэб[...] журнал бэшэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Социалис мүрысөөнэй эхи табигша» гэһэн А. Дериглазовай очерк. «Табан жэлэй гурбадахи жэлэй эршэтэ ажал» гэһэн рубрика доро олон тоото информацинууд. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: нүхэр Е. Жилкинагай статья. «Кабанскын тэмдэглэлнүүд»—А. Рыжковой корреспонденци. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Эсэгэ ороноо хамгаалха гээшэ үндэр уялга мүн» гэһэн нүхэр Соболевой статья. Хилын саанаһаа ерэһэн телеграммануүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: үхибүүдэй үбэлэй амаралта тухай материалнууд. Спортын һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Байгал шадарай болон Ахын аймагуудта саһан орохо. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Байгал шадар 3—8, бэшэ нютагуудта 13—18. Улаан-Үдэдэ 16—18 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Манай адрес, телефонуу[д]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора [...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности [...] строительства—61-35, советского строительства и быта—69[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [ин]формации—34-05, общественная приёмная—56-02, машин[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати при [Со]вете Министров БурАССР.

Н-02325. Зак. № 36[...]